Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Vstup do eurozóny a přijetí euro měny v ČR

Bc. Jana Rozlílková

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Rozlílková Jana

Podnikání a administrativa

Název práce

Vstup do eurozóny a přijetí euro měny v České republice

Anglický název

Entry into the euro area and the adoption of the euro currency in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce je nastínit přehledný vývoj evropské měnové integrace a shrnout požadavky, které je nutné splnit před vstupem České republiky do eurozóny. Vyhodnotit připravenost ČR na vstup do eurozóny, a to především z hospodářského hlediska, podle plnění maastrichtských kritérií. Práce se zaměřuje i na možné změny, které nastanou pro Českou národní banku po přijetí společné měny a na případné výhody a nevýhody zavedení eura v České republice.

Metodika

Práce vychází ze studia odborné literatury a analýzy oficiálních materiálů Evropské centrální banky, České národní banky a ministerstva financí. Dalším zdrojem informací jsou internetové zdroje, a to z důvodu aktuálnosti použitých informací. Analyzovány jsou podmínky vstupu České republiky do eurozóny a je zde také uveden Národní plán zavedení eura a zhodnocení makroekonomických ukazatelů, které souvisejí s maastrichtskými kritérii.

Harmonogram zpracování

Teoretická východiska - 11/2012

Vlastní práce - 02/2013

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Euro, Evropská centrální banka, Česká národní banka, maastrichtská konvergenční kritéria, měnová unie, přínosy měnové unie, rizika měnové unie

Doporučené zdroje informací

BRŮŽEK, Antonín. Evropská měnová unie a Česká republika. Vyd. 1. Praha: Oeco-nomica, 2004. 29 s. ISBN 80-245-0820-6.

HELÍSEK, Mojmír, et al. Euro v ČR z pohledu ekonomů. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.

LACINA, Lubor, et al. Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

PEČINKOVÁ, Ivana: Euro versus koruna: Rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. Brno: CDK 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.

REVENDA, Zbyněk, et al. Peněžní ekonomie a bankovnictví. 3. přeprac. vyd. Praha: Management Press, 2000. 634 s. ISBN 80-7261-031-7.

Česká národní banka. [on-line]. Praha: Česká národní banka, c. 2003-2006. Dostupné na WWW: <http://www.cnb.cz>.

EUROPA: Portál Evropské unie. [on-line]. c. 1995-2011. Dostupné na WWW: <http://europa.eu>.

European Central Bank. [on-line]. Frankfurt am Main, Germany. Dostupné na WWW: <http://www.ecb.int>.

Ministerstvo financí ČR. [on-line]. Praha: Ministerstvo financí ČR, c. 2005-2009. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz>.

Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR. [on-line]. Praha: Ministerstvo financí. Dostupné na WWW: <http://www.zavedenieura.cz>.

Vedoucí práce

Breuerová Růžena, Ing., CSc.

Termín odevzdání

březen 2013

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vstup do eurozóny a přijetí euro měny v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. 3. 2013 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Růženě Breuerové, CSc. za odborné vedení a za poskytnutí cenných rad a zkušeností při zpracování této diplomové práce.

Vstup do eurozóny a přijetí euro měny v ČR

Entry into the euro area and the adoption of the euro currency in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou vstupu České republiky do eurozóny a následného přijetí společné měny – eura. Cílem práce je zhodnotit připravenost České republiky na vstup do eurozóny.

V práci je ukázán historický vznik a vývoj evropské hospodářské a měnové unie. Jsou zde uvedeny důležité instituce měnové unie a jejich hlavní cíle a charakteristika maastrichtských konvergenčních kritérií. Je popsána společná měna a uvedeny státy, které euro ještě nepřijaly jako svoji měnu a státy, které euro používají, ale členy eurozóny nejsou. Nedílnou součástí diplomové práce je také vyhodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou a ekonomická sladěnost s eurozónou. Po vstupu České republiky do eurozóny jsou zde uvedeny změny, které by nastaly pro ČNB. Poté jsou analyzovány možné výhody a nevýhody eura pro Českou republiku a nastíněna budoucnost jednotné měny.

Summary

This diploma thesis deals with issues of entry of the Czech Republic to the euro area and the subsequent adoption of a common currency – the euro. The aim of thesis is to evaluate the preparedness of Czech Republic to entry into euro area.

In this document is shown historical emergence and development of European economic and monetary union. There are described important institutions Monetary Union and their main objectives and characteristics of the Maastricht convergence criteria. It describes the common currency and states which have not yet adopted the euro as their

currency and states using the euro, but not members of the euro area. An integral part of diploma thesis is also evaluation the fulfilment of the convergence criteria by the Czech Republic and economic alignment with the euro area. After entry the Czech Republic to the euro area there are described changes that would occur for CNB. Then are analyzed possible advantages and disadvantages of the euro in the Czech Republic and outlined the future of the single currency.

Klíčová slova: euro, Evropská centrální banka, Česká národní banka, maastrichtská konvergenční kritéria, měnová unie, přínosy měnové unie, rizika měnové unie

Keywords: Euro, the European Central Bank, Czech National Bank, the Maastricht Convergence Criteria, Monetary Union, the Benefits of Monetary Union, Monetary Union Risks

Obsah

1 Úvod 13

2 Cíl práce a metodika 14

3 Teoretická východiska 15

3.1 Evropská hospodářská a měnová unie 15

3.1.1 Vznik hospodářské a měnové unie 15

3.1.2 Etapy hospodářské a měnové unie 17

3.1.3 Instituce měnové unie 21

3.2 Konvergenční kritéria 25

3.3 Společná měna euro 30

4 Praktická část 33

4.1 Zavedení euro měny v ČR 33

4.2 Integrace ČR do EU 33

4.3 Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou 35

4.3.1 Kritérium cenové stability 35

4.3.2 Kritérium stability směnného kurzu 37

4.3.3 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb 38

4.3.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí 39

4.4 Připravenost ČR na přijetí společné měny 41

4.4.1 Ekonomická sladěnost ČR s eurozónou 42

4.5 Národní plán zavedení společné měny 48

4.6 Měnová politika ČNB po vstupu do eurozóny 53

4.7 Výhody a nevýhody přijetí eura 55

4.7.1 Přímé přínosy ze zavedení společné měny 56

4.7.2 Přímé náklady ze zavedení společné měny 58

4.8 Budoucnost eurozóny 60

4.8.1 Obětovat euro a zachránit Evropu? 62

4.8.2 Možné scénáře vývoje eurozóny 63

4.8.3 Rozšíření Evropské unie 65

5 Zhodnocení výsledků 67

6 Závěr 70

7 Seznam použitých zdrojů 71

8 Přílohy 77

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přepočítací koeficienty mezi měnami zemí HMU a eurem 19

Tabulka č. 2: Plnění maastrichtských kritérií v roce 1997 29

Tabulka č. 3: Plnění kritéria cenové stability (růst v %) 36

Tabulka č. 4: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb v % 39

Tabulka č. 5: Vládní dluh v % HDP 40

Tabulka č. 6: Saldo sektoru vládních institucí v % HDP 41

Tabulka č. 7: Hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři 50

Seznam grafů

Graf č. 1: Nominální měnový kurz CZK/EUR 37

Graf č. 2: Reálná ekonomická konvergence v roce 2011 (v %) 43

Graf č. 3: Inflace v České republice a eurozóně v % 44

Graf č. 4: Růst HDP v České republice a eurozóně v % 44

Graf č. 5: Podíl vývozu/dovozu do/z eurozóny na celkovém vývozu/dovozu (v %) 46

Graf č. 6: Vládní dluh k HDP členských států EU v % 61

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Scénář zavedení eura v České republice 51

Seznam zkratek

zkratka	český název	anglický název
CB	Centrální banka	Central Bank
CZK	Kód koruny české	Currency code of the Czech crown
ČNB	Česká národní banka	Czech National Bank
ČR	Česká republika	Czech Republic
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika	Czech and Slovak Federal Republic
DPH	Daň z přidané hodnoty	Value Added Tax (VAT)
ECB	Evropská centrální banka	European Central Bank
ECU	Evropská měnová jednotka	European Currency Unit
EHS	Evropské hospodářské společenství	European Economic Community
EIB	Evropská investiční banka	European Investment Bank
EK	Evropská komise	European Commission
EMI	Evropský měnový institut	European Monetary Institute
EMS	Evropský měnový systém	European Monetary System
ERM	Mechanismus směnných kurzů	Exchange Rate Mechanism
ERM II	Mechanismus směnných kurzů II	Exchange Rate Mechanism II
ES	Evropské společenství	European Community
ESCB	Evropský systém centrálních bank	European System of Central Banks
EU	Evropská unie	European Union
EUR	Kód měny euro	Currency code of the Euro
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii	The European Atomic Energy Community
HDP	Hrubý domácí produkt	Gross Domestic Product

HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen	Harmonised Index of Consumer Prices
HMU	Hospodářská a měnová unie	Economic and Monetary Union
IT	Informační technologie	Information Technology
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky	Ministry of Finance of the Czech Republic
NCB	Národní centrální banka	National Central Bank
USA	Spojené státy americké	United States of America

1 Úvod

Jedním z hlavních trendů ve vývoji Evropy je její integrace. Z tohoto důvodu jsou zakládány různé společnosti, jako je např. Evropská unie. Jejím cílem je sjednocení celého kontinentu, rozvíjení hospodářství a posílení postavení Evropy na mezinárodním trhu. Dalším cílem bylo zavedení společné měny. Touto myšlenkou se už v roce 1957 zabývaly Římské smlouvy a byly základním kamenem pro budování Hospodářské a měnové unie. O několik let později byly definovány fáze procesu dosažení HMU ve Wernerově zprávě. Návrhy této zprávy ale nebyly uskutečněny. Byl předložen nový návrh známý pod pojmem Evropský měnový systém, který prošel několika úpravami. Dokument představující finální realizaci HMU je znám pod názvem Delorsova zpráva, která vycházela z Wernerova plánu. Delorsova zpráva byla převzata Maastrichtskou smlouvou a ta rozčlenila proces tvorby HMU do třech fází. Od ledna 1999 do června 2002 začala závěrečná a cílová etapa HMU, kdy došlo ke vzniku eurozóny. Proces rozšiřování měnové unie tím ale neskončil. Z 27 členských států EU zavedlo euro jenom 17 zemí.

Česká republika 1. května 2004 spolu s dalšími devíti státy Evropy vstoupila do Evropské unie. Česká republika se při tomto vstupu do EU zavázala spolu s ostatními vstupujícími státy přijmout společnou měnu euro. Pět vstupujících států už úspěšně euro zavedlo jako svoji novou měnu, ale Česká republika v tuto chvíli nestanovila ani datum, kdy by společnou měnu mohla přijmout. Teprve po absolvování dvouletého období v kurzovém mechanismu ERM II, lze zavést novou měnu. Aby mohla být česká koruna zapojena do ERM II musí nejdříve Česká republika splňovat konvergenční kritéria, mezi ně patří kritérium cenové stability, kritérium stability směnného kurzu, kritérium dlouhodobých úrokových sazeb a kritérium veřejných financí. Nyní se nachází ČR od roku 2004 v I. etapě integrace do EU, kde se pravidelně sleduje plnění již zmíněných kritérií.

2 Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je podat přehledný vývoj evropské měnové integrace a zhodnotit připravenost České republiky na vstup do eurozóny, a to především z hospodářského hlediska, podle plnění maastrichtských kritérií. Práce se zaměřuje i na možné změny, které nastanou pro Českou národní banku po přijetí společné měny a na případné výhody a nevýhody zavedení eura v České republice.

V první části literární rešerše je popsána historie Evropské hospodářské a měnové unie. Druhá část je věnována charakteristice Maastrichtských kritérií, která jsou důležitá pro vstup do eurozóny. Ty jsou poté analyzovány a na základě jejich plnění bude možné určit, zda by mohla Česká republika vstoupit do eurozóny, či nikoliv. Analýzou stavu připravenosti ČR na zavedení jednotné měny se zabývá další část této práce, která je založena na vyhodnocení ukazatelů reálné konvergence. V rámci této práce je věnována pozornost změnám, které by nastaly pro ČNB, kdyby Česká republika společnou měnu přijala a také uvedeny přínosy a náklady, které s touto měnou souvisejí. Závěr práce popisuje stav eurozóny v současné době a možné scénáře jejího dalšího vývoje.

Jako hlavní zdroj teoretických poznatků je využito studia odborné literatury zabývající se Evropskou hospodářskou a měnovou unií a měnovou integrací. Pro praktickou část je využit dokument Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a sladěnosti ČR s eurozónou, Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR a Národní plán zavedení eura v České republice. Dalším zdrojem informací jsou internetové zdroje jako je například European Central Bank a Europa, a to z důvodu aktuálnosti použitých informací. Data použitá v této práci byla získána z internetových stránek Eurostatu a Ministerstva financí České republiky. Pro tvorbu tabulek a grafů v této práci je použit Microsoft Word 2007 a Microsoft Excel 2007.

3 Teoretická východiska

3.1 Evropská hospodářská a měnová unie

Evropská hospodářská a měnová unie (HMU) představuje důležitý krok v integraci ekonomik Evropské unie (EU). Obsahuje koordinaci hospodářských a fiskálních politik, společnou měnovou politiku a společnou měnu – euro. Hospodářské unie se účastní všech 27 členských států EU, avšak některé země postoupily v integraci dále a zavedli euro. Tyto země společně tvoří eurozónu [1].

3.1.1 Vznik hospodářské a měnové unie

Myšlenkou zavedení společné měny, společné měnové politiky a koordinace hospodářských politik jednotlivých států se zabývaly Římské smlouvy už v roce 1957. Tyto smlouvy byly smluvním základem pro vytvoření Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) [2].

V průběhu deseti let po podpisu Římských smluv se členským státům EHS nepodařilo dospět k měnové spolupráci a ke společné měnové politice. Měnové otázky byly v té době záležitostí fungujícího Brettonwoodského systému a hlavním posláním Smlouvy o EHS bylo budovat společný vnitřní trh [2].

V říjnu roku 1970 byla, pod vedením lucemburského ministerského předsedy Pierra Wernera, předložena Wernerova zpráva. Ta definovala tři fáze procesu dosažení HMU během deseti let. Plán představoval:

- *„zavedení úplné a neodvolatelné směnitelnosti národních měn při stabilitě měnových kursů a neměnnosti měnových parit,*
- *jednotnou měnovou politiku řízenou centrální měnovou institucí,*
- *centralizované rozhodování o hospodářské a rozpočtové politice,*
- *jednotnou politiku v oblasti pohybu kapitálu,*
- *sjednocení daňových soustav“* [2, s. 141].

I když se členské státy lišily v názoru na některá z hlavních doporučení zprávy, v březnu 1971 přistoupili k HMU ve třech etapách. Wernerova zpráva zahrnovala i pevné směnné kurzy vůči dolaru. Po srpnu roku 1971 USA uvolnila kurz dolaru a vlna tržní nestability vytlačila vzhůru německou marku a zmařila myšlenku na pevnější propojení měn ve Společenství [3].

Pro zlepšení situace vytvořily v březnu roku 1972 členské státy uspořádání známé jako tzv. had v tunelu (neboli měnový had) jako mechanismus pro udržování fluktuací měn v úzkém rozpětí vůči rozpětí dolaru. Ale tato volba nebyla nejlepší, možná kvůli ropné krizi, rozdílnosti politik a oslabení dolaru had ztratil mnoho ze svých složek a Wernerův plán tak ztroskotal [3].

Nový návrh HMU vznikl v roce 1977. Byl přijat roku 1979 v omezenější formě a pod názvem Evropský měnový systém (EMS) [3].

„Evropský měnový systém byl vybudován na koncepci stabilních, ale regulovatelných směnných kurzů definovaných ve vztahu k nově vytvořené evropské měnové jednotce (ECU) – košové měně založené na váženém průměru měn EMS. V rámci EMS byly fluktuace měn kontrolovány prostřednictvím mechanismu směnných kurzů (ERM) a udržovány v rozmezí +/- 2,25 % od centrálních parit vůči evropské měnové jednotce, s výjimkou italské liry, která se mohla odchylovat o +/- 6 %“ [4, s. 4].

Evropský měnový systém prošel několika vývojovými fázemi a jeho relativní úspěch dal podnět v druhé polovině osmdesátých let k vytvoření úplné měnové unie se společnou měnou a centrální bankou. V dubnu roku 1989 byla předložena Delorsova zpráva, která vycházela z Wernerova plánu a navrhovala vybudovat HMU ve třech etapách [2].

Pro měnovou unii podle Delorsovy zprávy bylo charakteristické:

- neodvolatelná a plná směnitelnost národních měn,
- zavedení pevných měnových kursů bez kursových rozpětí,
- určení jediné centrální banky s pravomocemi v měnové politice,
- liberalizace pohybu kapitálu a plná integrace bankovního sektoru a finančních trhů,
- stanovení společného fondu rezerv cizích měn [2].

Většina námětů Delorsovy zprávy byla převzata Maastrichtskou smlouvou (neboli smlouvou o Evropské unii), kterou členské země odsouhlasili v prosinci roku 1991 v Maastrichtu a 7. února 1992 podepsali. Bylo zde také rozhodnuto, že Evropa bude mít do konce století silnou a stabilní měnu [2].

„Samotná smlouva o Evropské unii obsahuje jednak ustanovení, kterými se podstatně mění a doplňují Římské smlouvy z roku 1957 o založení EHS, a jednak návrh zcela nových opatření, týkající se společné zahraniční a vnitřní bezpečnostní politiky, spolupráce v oblasti soudnictví a vnitřních věcí a společného evropského občanství“ [2, s. 184].

3.1.2 Etapy hospodářské a měnové unie

Hospodářské a měnové unie mělo být dosaženo ve třech samostatných, avšak na sebe navazujících krocích. Etapy se od sebe lišily jak obsahem, tak i délkou trvání. První etapa byla pouze startovací a nenáročná, ve druhé etapě došlo k nejdůležitějším rozhodnutím, např. splnění konvergenčních kritérií členskými státy, ve třetí etapě došlo ke vzniku HMU a přechodu na jednotnou evropskou měnu „euro“ [5].

První etapa HMU

První neboli přípravná etapa byla realizována 1. července 1990 do 31. prosince 1993 a zahájila proces budování HMU sérií přípravných kroků. Tato fáze nebyla na koordinaci příliš náročná a jejím cílem bylo dokončení jednotného vnitřního trhu, realizace volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Byly odstraněny překážky, které bránily koordinaci ekonomik, a tudíž byla dosažena větší míra konvergence základních makroekonomických ukazatelů, která jsou pro dosažení cenové stability důležitá. Cílem této etapy bylo také zapojit měny členských zemí do mechanismu směnných kurzů EMS [5].

Předpokladem pro přechod do další etapy HMU bylo přijetí a ratifikace Smlouvy o EU [5].

Druhá etapa HMU

Druhá etapa proběhla od 1. ledna 1994 až do 31. prosince 1998 a byla nejdůležitější a nejnáročnější fází k přechodu k HMU. Hlavním úkolem bylo dosáhnout výrazného pokroku ve fiskální oblasti a dosažení nominální konvergence na základě plnění konvergenčních kritérií jako nezbytného předpokladu pro vstup do třetí etapy HMU [3].

Na podporu vytvoření jednotné měnové politiky byl v roce 1994 založen Evropský měnový institut (EMI). Tento institut byl prvním skutečným předchůdcem Evropské centrální banky (ECB) a s koncem této etapy zanikl. Byl vytvořen proto, aby začal koordinovat měnovou politiku a připravovat vznik Evropského systému centrálních bank a ECB. Jeho úkolem bylo vytvořit základy, které budou tyto instituce potřebovat k plnění svých úkolů. EMI bylo možné charakterizovat jako instituci s velkým množstvím úkolů, ale minimálními pravomocemi. Neměl právní subjektivitu ani žádná exekutivní oprávnění, tudíž nemohl zasahovat do měnové politiky jednotlivých členských zemí EU. Nemohl také udělovat instrukce národním centrálním bankám. Mohl pouze plnit úkoly a funkce svěřené mu Smlouvou o ES. Tvořily ho národní centrální banky členských zemí a rozhodovacím orgánem se stala Rada EMI, která se skládala z guvernérů národních bank a z prezidenta EMI. Rada EMI také jmenovala z řad guvernérů viceprezidenta [3, 6].

V roce 1995 byla publikována Komisí ES (důležitý orgán v procesu realizace měnové unie) Zelená kniha o vytvoření HMU pod ang. názvem „Green Paper on the practical arrangements for the introduction of the single currency“. Tato kniha představovala podrobné kroky k zavedení společné měny, které byly následně uplatněny ve třetí fázi HMU [7].

V tomto roce proběhlo i zasedání Evropské rady v Madridu a bylo zde stanoveno, že jednotná měna se bude jmenovat „euro“ a nahradí doposud používaný název ECU. Byl zde také schválen přechod na poslední, třetí, etapu HMU. Členské státy byly hodnoceny na základě svých makroekonomických výsledků z roku 1997. A Evropská rada zdůraznila, že bude požadovat striktní plnění konvergenčních kritérií, to bylo schváleno roku 1997 v tzv. Paktu stability a růstu [3].

V roce 1998 rozhodla Evropská rada, že do HMU vstoupí k 1. lednu 1999 jedenáct členských států, které splnily dané podmínky pro vstup do HMU. Těmito státy byly: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko. Státy, které nesplnily konvergenční kritéria a zůstaly tedy, mimo oblast eurozóny bylo Řecko a Švédsko. Velká Británie a Dánsko využily své výjimky ve Smlouvě o EU a svoji účast ve třetí fázi HMU odmítly [3, 8].

Třetí etapa HMU

Od 1. ledna 1999 do 30. června 2002 začala závěrečná, cílová a třetí etapa HMU. V této fázi zahájila HMU oficiálně svou činnost. Měnové kurzy jedenácti zemí se neodvolatelně zafixovaly a došlo k zániku dosavadní měny (ECU) [3].

„1. ledna 1999 bylo zavedeno euro a tzv. Eurosystém, složený z ECB a národních centrálních bank (NCB) členských zemí eurozóny, převzal odpovědnost za měnovou politiku v nové eurozóně. To byl začátek přechodného období, které trvalo tři roky a skončilo zavedením eurobankovek a euromincí a stažením národních bankovek a mincí z oběhu. V roce 2000 Rada rozhodla, že Řecko splnilo potřebné podmínky pro přijetí jednotné měny, a tato země vstoupila do eurozóny k 1. lednu 2001“ [4, s. 8].

Tabulka č. 1: Přepočítací koeficienty mezi měnami zemí HMU a eurem

Země	Měna	Koeficient	Vstup do eurozóny
Belgie	BEF	40,3399	1. 1. 1999
Finsko	FIM	5,94573	1. 1. 1999
Francie	FRF	6,55957	1. 1. 1999
Irsko	IEP	0,787564	1. 1. 1999
Itálie	ITL	1936,27	1. 1. 1999
Lucembursko	LUF	40,3399	1. 1. 1999
Německo	DEM	1,95583	1. 1. 1999
Nizozemsko	NLG	2,2371	1. 1. 1999
Portugalsko	PTE	200,482	1. 1. 1999
Rakousko	ATS	13,7603	1. 1. 1999
Španělsko	ESP	166,386	1. 1. 1999
Řecko	GRD	340,75	1. 1. 2001

Zdroj: EUROPA.EU

Proces nahrazení tak velkého počtu národních měn v jednom okamžiku měnou společnou byl organizačně a technicky tak náročný, že třetí etapa HMU proběhla ve dvou fázích. V první fázi od 1. ledna 1999 do 31. prosince 2001 fungovala jako neúplná měnová unie, kdy fungovalo pouze jako bezhotovostní nebo „účetní“ peníze. Bankovky a mince národních měn zůstaly prostředkem každodenních hotovostních transakcí. Evropská centrální banka začala uplatňovat společnou měnovou politiku, připravovat tisk nových bankovek a vypracovávat metodiky přechodu na společnou měnu jak pro podniky, tak i pro širokou veřejnost [4, 6].

Do druhé fáze úplné HMU přešlo dvanáct států 1. ledna 2002. To proběhla největší směna bankovek a mincí v historii. Národní centrální banky poskytly kolem 144 miliard EUR v hotovosti bankám a tyto banky maloobchodníkům, aby se zabránilo zásobovacím potížím v dodavatelském řetězci. Výměna hotovostních prostředků byla dokončena během dvou měsíců. 28. února 2002 došlo k ukončení platnosti většiny národních měn a z oběhu bylo staženo více než 6 miliard bankovek a téměř 30 miliard mincí. Za oficiální ukončení třetí etapy HMU je považováno datum 30. června 2002, kdy pro více než 300 milionů občanů ve 12 zemích začalo platit euro [4].

V okamžiku zahájení třetí etapy HMU byl v rámci Evropského měnového systému nahrazen původní kursový mechanismus (ERM) novým mechanismem ERM II, ve kterém jsou měny členských státu EU mimo eurozónu vázány na euro se standardním fluktuačním pásmem +/- 15 %. Účast v novém kursovém mechanismu je dobrovolná a předpokládá se, že v rámci postupu ke třetí etapě HMU všechny státy EU do ERM II vstoupí. Smlouva o EU stanovuje povinnost setrvat v tomto kursovém mechanismu alespoň po dobu dvou let před vstupem do eurozóny [9, 10].

Eurozóna se do dnešní doby rozrostla o následující státy:

- r. 2007 – Slovinsko,
- r. 2008 – Kypr a Malta,
- r. 2009 – Slovensko,
- r. 2011 – Estonsko.

Dle guvernéra ČNB Miroslava Singera je úspěšný vstup Slovenska do systému ERM II spojen se zaznamenání hodnou zkušeností Národní banky Slovenska, získanou z komunikace s Evropskou komisí. Slovenské centrální bance bylo naznačeno, že jakákoliv její vyjádření ke kursu (či jen zmínky o něm) bude komisí hodnoceno jako narušování režimu. Ale skutečné intervence, a to až do poměrně značného rozsahu, jako problematické hodnoceny nebudou. I pro intervence velkého množství bude možné získat souhlas velmi rychle. Takové vnímání kursového režimu značí, že ERM II vznikl jako režim pro země, které vůči sobě pomocí stálých intervencí udržovaly pevný kurs a který jejích autority komentovaly pouze v případech velkých tenzí [11].

„S lítostí konstatuji, že pro ČNB je toto pojímání komunikace nešťastné a přístup k intervencím v ERM II nevýhodný. Už téměř pět let jsme na trzích fakticky neintervenovali a naopak opatrná, ale častá komunikace o kursu a s ní spojené ovlivňování inflace přes kursový kanál je pro ČNB jedním ze základních nástrojů její politiky.“ Říká Miroslav Singer [11, s. 34].

3.1.3 Instituce měnové unie

V rámci měnové unie byly založeny nové instituce, které byly v roce 1992 začleněny do Maastrichtské smlouvy a poté převzaty tzv. Amsterodamskou smlouvou. Nejdůležitějšími institucemi je **Evropský systém centrálních bank** (ESCB) a **Evropská centrální banka** (ECB), jejichž předchůdcem byl Evropský měnový institut, který zanikl v druhé etapě HMU [12].

Evropský systém centrálních bank

Evropský systém centrálních bank (ESCB) byl založen 1. června 1998 a skládá se z Evropské centrální banky a z národních centrálních bank všech členských států EU bez ohledu na to zda zavedly euro nebo nikoliv [13].

Hlavní úkoly Evropského systému centrálních bank:

- **určování a provádění jednotné měnové politiky v rámci Evropské unie,**
- **provádění devizových operací** – provádění devizových intervencí podle dohodnutého mechanismu měnových kursů, jejichž cílem je udržení stability společné měny,

- **udržování a spravování oficiálních devizových rezerv členských zemí eurozóny** – centrální banky členských států eurozóny přesouvají do ECB část svých devizových rezerv. Podíly jednotlivých CB na devizových rezervách jsou stejné s jejich podíly na základním kapitálu a jsou pohledávkami těchto bank za ECB. Devizové rezervy ECB jsou tvořeny z 15 % zlatem a z 85 % národních měn nečlenských států EU,

- **zajišťování plynulého platebního styku** – za tímto účelem vznikl v roce 1999 platební systém TARGET[1], který zajišťuje zúčtování plateb mezi bankami v reálném čase,

- **povolovat emisi bankovek** – ECB jako jediná instituce v rámci eurosystému má výhradní právo povolovat emisi bankovek. Vlastní emisi vykonává přímo ECB nebo centrální banky jednotlivých zemí. Emitované bankovky jsou shodné pro celé území eurozóny. Emisi mincí provádí národní centrální banky, které se řídí rozhodnutím ECB o jejich objemu. Mince mají shodnou pouze jednu stranu, druhá strana nese národní prvky dané země,

- **provádění bankovního dohledu** – ECB se podílí s ostatními orgány na provádění bankovního dohledu v rámci eurosystému. Cílem je zajištění stability finančního systému. ECB se omezuje většinou jen na koordinaci národních postupů a věnuje větší pozornost pouze dohledu nad národními bankovními společnostmi,

- **poradenská činnost** – ECB poskytuje také poradenskou činnost ve vztahu k centrálním bankám a vládám ve všech záležitostech, které spadají do její pravomoci. Podílí se na přípravě právních dokumentů EU a národních zákonů, které se vztahují k úkolům ESCB a ECB,

[1] TARGET je platební systém, který vstoupil v platnost společně s fungováním EMU a jehož prostřednictvím se realizuje měnová politika ECB. Je složen z národních platebních systémů členů EU, platebního mechanismu ECB a spojovacího mechanismu, který umožňuje vzájemné provádění plateb. Jedná se o integrovaný systém, jehož pomocí se realizují platby nejen mezi bankami členských zemí, ale také mezi členskými zeměmi navzájem [14].

- **shromažďování statistických údajů** – ECB spolu s národními centrálními bankami seskupuje statistické údaje, které potřebuje k provádění jednotné měnové politiky a pro jejich publikování [2].

Rozhodovacími orgány jsou **Rada guvernérů** a **Výkonná rada** s působností pro Eurosystém a celý systém ESCB koordinuje **Generální rada** [2].

V rámci ESCB zasedají tyto výbory: Výbor pro účetnictví a měnové příjmy, Výbor pro bankovky, Výbor pro bankovní dohled, Výbor pro metodiku nákladů, Eurosystému/ESCB pro komunikaci, Výbor vnitřních auditorů, Výbor pro mezinárodní vztahy, Výbor pro informační technologie, Řídící výbor Eurosystému pro IT, Výbor pro právní záležitosti, Výbor pro tržní operace, Výbor pro měnovou politiku, Výbor pro platební styk a zúčtování a Výbor pro statistiku [15].

Evropská centrální banka

Evropská centrální banka (European Central Bank – ECB) je centrální bankou sedmnácti států Evropské unie. Byla založena 1. června 1998 a své sídlo má v německém Frankfurtu nad Mohanem. Od 1. ledna 1999 odpovídá za provádění hospodářské a měnové politiky v eurozóně. Povoluje vydávání euro měny a pracuje nezávisle, není tedy podřízena žádnému orgánu EU ani členským státům. ECB je složena z Rady guvernérů, Výkonné rady a Generální rady [16, 17].

Hlavním rozhodovacím orgánem ECB je **Rada guvernérů**, která se skládá z prezidenta, viceprezidenta ECB a guvernérů centrálních bank států EU, jejichž měna je euro. Nečlenská země měnové unie se nemůže podílet na rozhodnutích, která se vztahují k jednotné měnové politice eurozóny. Rada guvernérů vykonává mnoho úkolů, nejhlavnější z nich je právo povolovat vydávání bankovek v celé eurozóně. Dále např. schvaluje roční účetní uzávěrku ESCB [16, 17].

Výkonná rada je složena z prezidenta, viceprezidenta ECB a čtyř dalších členů. Zodpovídá za běžné záležitosti ECB a sestavuje roční účetní uzávěrku ESCB. Členové Výkonné rady jsou voleni na osm let bez možnosti opakování a jsou jmenováni pouze všeobecně uznávaní odborníci s bohatými zkušenostmi v měnové oblasti nebo bankovnictví [16, 17].

Generální radu tvoří prezident, viceprezident ECB a guvernéři národních centrálních bank všech členských státu EU. Plní úkoly převzaté od Evropského měnového institutu. Lze ji považovat za rozhodovací orgán vytvořený na přechodné období. Jakmile všechny členské státy EU přijmou euro, bude Generální rada rozpuštěna [16, 17].

„Základní kapitál banky je ve výši 5 mld. euro, přičemž jedinými akcionáři banky jsou centrální banky členských zemí EU. Podíly jednotlivých zemí jsou odvozeny z podílu HDP země na celkovém HDP Evropské unie a z podílu země na celkovém počtu obyvatel. Váha každého z těchto kritérií je 50 %. Podle tohoto klíče jsou největšími akcionáři centrální banky Německa a Francie" [2, s. 2002].

Základní kapitál se automaticky navyšuje s přistoupením nové členské země do EU a se zapojením její centrální banky do ESCB. Zvýšení upsaného kapitálu ECB se určí vynásobením dosavadní hodnoty upsaného kapitálu poměrem vážených podílů vstupujících národních centrálních bank k váženým podílům národních centrálních bank těch států, které jsou součásti ESCB. 1. května 2004, kdy přistoupily do EU deset nových členů, se základní kapitál ECB navýšil na 5 564 669 247,19 EUR [2].

Evropská centrální banka spolu s národními centrálními bankami zemí, které zavedly euro, tvoří eurosystém. Dokud všechny členské státy EU nevstoupí do eurozóny, bude eurosystém a ESCB souběžně fungovat [2].

Evropská investiční banka

1. ledna 1958 na základě Římských smluv za účelem střednědobého a dlouhodobého spolufinancování kapitálových investic byla založena Evropská investiční banka (EIB). EIB sídlí v Lucemburku a je to autonomní orgán. Jejím hlavním úkolem je poskytnutí pomoci méně rozvinutým oblastem, ochrana životního prostředí, podporování městského rozvoje, podpora malého a středního podnikání a ochrana konkurenceschopnosti průmyslu. Banka je tvořena Radou guvernérů, Správní radou a Výborem ředitelů [18].

Nejvyšším rozhodovacím orgánem je **Rada guvernérů** a skládá se z ministrů členských států, jedná se zejména o ministry financí. Mezi hlavní úkoly Rady guvernérů patří např. formulování obecných pravidel úvěrové politiky banky, schvalování výroční zprávy, roční bilance a výkazu zisků a ztrát, rozhodování o zvýšení základního kapitálu a rozhodování o účasti banky na financování operací mimo EU. Do její pravomoci spadá i jmenování

členů dalších orgánů banky, kterými jsou Správní rada a Výbor ředitelů. Na základě jednomyslného rozhodnutí může rada guvernérů také ukončit činnost banky a rozhodnout o její případné likvidaci. Ale ostatní rozhodnutí jsou přijímána většinově [2].

Správní rada má 26 členů a tvoří ji zástupci, kteří jsou jmenováni členskými státy, kromě jednoho člena, ten je jmenován Evropskou komisí. Tato rada rozhoduje o čerpání zdrojů na mezinárodních finančních trzích, o poskytování půjček a záruk a o výši úrokových sazeb. Dbá na to, aby činnost banky byla v souladu s Římskou smlouvou a statutem banky. Prostřednictvím Výboru ředitelů předkládá Radě guvernérů výroční zprávu ke schválení. Pokud nedojde ke schválení výroční zprávy, může dojít k odstoupení Správní rady. Prezident banky předsedá schůzím Správní rady a je nadřízeným všech zaměstnancům banky [2].

Výbor ředitelů je tvořen prezidentem a osmi viceprezidenty banky. Viceprezidenti jsou jmenováni Radou guvernérů na dobu šesti let s možností opětovného zvolení. Mezi hlavní úkoly Výboru ředitelů patří řízení všech běžných bankovních operací a koncipování dohod o úvěrech a výpůjčkách, které jsou následně předkládány ke schválení Správní radě. Stanovuje také odměny členům Výboru ředitelů a vymezuje činnosti, které jsou s jejich funkcí neslučitelné [2].

Základní kapitál EIB je tvořen podíly jednotlivých členských zemí. Při založení banky byl vymezen částkou 1 mld. ECU rozdělenou do 1000 podílů s nominální hodnotou 1 milion ECU. Výše podílu na základním kapitálu je určena podle výše hrubého domácího produktu dané členské země v době vstupu do EU. Navýšení základního kapitálu může být provedeno kdykoliv, kdy to okolnosti vyžadují a vysloví s tím souhlas Rada guvernérů. K poslednímu navýšení kapitálu došlo 1. května 2004, kdy do EU vstoupilo deset nových zemí. Ze 150 mld. EUR byl základní kapitál Evropské investiční banky navýšen na 163,3 mld. EUR [2].

3.2 Konvergenční kritéria

Každý členský stát, který by se chtěl připojit k eurozóně, musí podle smluvních ustanovení a dodatečných protokolů splnit přesně formulované vstupní podmínky, tj. konvergenční kritéria. Tato kritéria konvergence byla formulována v článku 121 Smlouvy o založení Evropského společenství v nizozemském Maastrichtu (proto tzv. Maastrichtská smlouva

a maastrichtská kritéria). Podmínky pro přijetí eura také podrobně vysvětluje Protokol o konvergenčních kritériích a Protokol o postupu při nadměrném schodku [3, 13].

Maastrichtská konvergenční kritéria můžeme rozdělit na dvě rozpočtová (fiskální) a tři měnová kritéria. Rozpočtová kritéria stanovují maximální výši schodku státního rozpočtu a veřejného dluhu v poměru k HDP. Měnová kritéria se týkají podmínky podobnosti míry inflace, stability měnového kurzu a dlouhodobých úrokových sazeb ve vztahu k zemím eurozóny [19].

„Splnění konvergenčních kritérií není jen záležitostí politiky jednotlivých států, ale je to zároveň podmíněno jejich ekonomickou situací (např. tempo ekonomického růstu, investiční aktiva, růst produktivity, míra nezaměstnanosti apod.)“ [20, s. 96].

Konvergenční kritéria vznikla, když se EMU zakládala. Z toho vzniká jejich častá kritika, která říká, že kritéria byla vytvořena především pro potřeby zavedení společné měny, a jsou tedy už méně vhodná pro rozšiřování měnové unie [5].

„Kritice podléhá zejména nejednoznačná specifikace kritéria cenové stability, fiskálním kritériím je zase vyčítána jejich nevhodně stanovená výše (příliš měkké nastavení veřejného dluhu). Existence kritéria dlouhodobých úrokových sazeb je diskutabilní, neboť v důsledku reakcí kapitálových trhů ke sblížení sazeb dojde před vlastním stupem do EMU a trvání tohoto kritéria se jeví jako nadbytečné“ [5, s. 120].

Pochybnosti jsou i o schopnosti plnit všechna měnová kritéria současně, hlavně kritérium inflace a směnného kurzu. Negativní reakce vyvolává i to, že hodně stávajících členských zemí tato kritéria nedodržuje. I přes velkou kritiku ale nelze očekávat výraznější změny u stanovených kritérií [5].

Evropská centrální banka a Evropská komise pravidelně vydávají hodnocení stavu plnění konvergenčních kritérií ve svých Konvergenčních zprávách. Každoročně vydává zprávu i Česká národní banka o stavu průběžného plnění konvergenčních kritérií [21].

Kritérium cenové stability

Členský stát musí vykazovat dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace. Průměrná míra inflace se sleduje během jednoho roku před hodnocením a nesmí

být vyšší než 1,5 procentního bodu míry inflace nejvýše tří členských států s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability, tj. s nejnižším tempem inflace [21].

Pojem „nejvýše tří členských států s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability“ se v praxi uplatňuje jako nevážený aritmetický průměr míry inflace ve třech zemích, které měly nejnižší hodnotu inflace, ale zároveň u nich být splněn předpoklad, že tato míra inflace je v souladu s požadavky cenové stability. V současné době se uplatňuje pravidlo, že se musí jednat o tři země s nejnižší kladnou inflací. Míra inflace je měřena pomocí tzv. harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) s přihlédnutím k rozdílům v jeho vymezení jednotlivými státy [19].

Úrokové sazby jsou zjišťovány na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů. Dlouhodobé úrokové sazby převážně odráží posouzení dlouhodobé inflace trhem. Dosažení nízké dlouhodobé úrokové sazby vyžaduje přesvědčit nedůvěřivé finanční trhy, že míra inflace zůstane „pořád“ stejná [22].

Důvodem vzniku kritéria byla obava z inflačních dopadů na měnovou unii. Pokud by se v ní nacházely země s rozdílnými mírami inflace, tak by bylo náročné aplikovat společnou měnovou politiku vyhovující všem členským zemím. Země s nižší inflací na vstup do unie doplatí, protože společná měnová politika musí odrážet průměrné představy všech členských zemí. Výsledná inflace potom bude pravděpodobně vyšší než původní nízká inflace [19].

Kritérium stability směnného kurzu

Pro splnění tohoto kritéria je vyžadováno, aby členský stát během alespoň posledních dvou let před šetřením dodržoval fluktuační rozpětí stanovené evropským mechanismem směnných kurzů (ERM II), aniž by byl vystaven silným tlakům. Zejména pak nesmí devalvovat centrální paritu vůči euru. V současnosti dosahuje vymezené fluktuační pásmo +/- 15 % od stanoveného středního kurzu (centrální parity) k euru, Dánsko musí dodržovat užší fluktuační pásmo, a to +/- 2,25 % [19].

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Třetí měnové kritérium specifikuje, že v průběhu jednoho roku před šetřením nesmí průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu překročit o více než

2 procentní body úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly v oblasti stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby jsou zajišťovány na základě dlouhodobých státních dluhopisů, nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílným definicím v jednotlivých členských státech. Dlouhodobá úroková sazba se vypočítá jako nevážený aritmetický průměr míry inflace ve třech státech, jejichž míra inflace dosahovala nejnižších hodnot, za posledních rok, kdy jsou k dispozici údaje o HICP [19].

Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Kritérium udržitelnosti veřejných financí má dvě části. Prvním kritériem je kritérium schodku veřejných financí a druhým kritériem je kritérium veřejného dluhu [13].

Kritérium schodku veřejných financí

Toto kritérium uvádí, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k HDP v tržních cenách nepřekoná 3 %, kromě případů, kdy:

- poměr výrazně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě,
- překročení nad referenční hodnotu by bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko k referenční hodnotě [23].

Veřejný deficit je deficit, vztahující se k ústřední vládě včetně regionálních a místních úřadů a fondů sociálního zabezpečení, s výjimkou komerčních operací, definovaných v Evropském systému makroekonomických účtů [23].

Kritérium veřejného dluhu

Kritérium hrubého veřejného dluhu představuje, že poměr veřejného vládního dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nesmí překročit 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se k referenční hodnotě. Veřejný dluh představuje hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru [24].

Tabulka č. 2: Plnění maastrichtských kritérií v roce 1997

Země	Inflace	Úrokové sazby	Veřejný dluh v % HDP	Deficit veřejného rozpočtu v % HDP	Členství v ERM
Belgie	1,4	5,7	122,2	2,1	ano
Dánsko	1,9	6,2	65,1	-0,7	ano
Finsko	1,3	5,9	55,8	1,1	ano*
Francie	1,2	5,5	58,0	3,0	ano
Irsko	1,2	6,2	66,3	-0,9	ano
Itálie	1,8	6,7	121,6	2,7	ano*
Lucembursko	1,4	5,6	6,7	-1,7	ano
Německo	1,4	5,6	61,3	2,7	ano
Nizozemsko	1,8	5,5	72,1	1,4	ano
Portugalsko	1,8	6,2	62,0	2,5	ano
Rakousko	1,1	5,6	66,1	2,5	ano
Řecko	5,2	9,8	108,7	4,0	ne
Španělsko	1,8	6,3	68,8	2,6	ano
Švédsko	1,9	6,5	76,6	0,8	ne
Velká Británie	1,8	7,0	53,4	1,9	ne

* Finsko a Itálie se zapojily do ERM až v roce 1996

Zdroj: MARKOVÁ, 2006

V *Příloze č. 1* je uvedeného grafu patrné, že nejmenší míru inflace v roce 1997 vykazovalo Rakousko, Francie a Irsko. Průměrné tempo inflace v těchto třech státech bylo 1,16 %. Toto kritérium splňovaly všechny země kromě Řecka, které přesáhlo referenční hodnotu o 2,5 procentního bodu. Limitní hodnota pro výši dlouhodobé nominální úrokové míry byla vypočítána z průměru dlouhodobých nominálních úrokových měr ve třech zemích s největší cenovou stabilitou – Rakousko, Francie a Irsko. Tento průměr dosáhl 5,76 % a povolená hranice byla zhruba 7,8 % [2].

Dalším kritériem byl podíl deficitu veřejného rozpočtu na hrubém domácím produktu nepřekračující 3 %. Kvůli neplnění tohoto kritéria došlo k určitému změkčení v tom, že za plnění se považovala i hodnota překračující 3 %, pokud schodek veřejných rozpočtů výrazně poklekl nebo se neustále přibližoval ke stanovené hodnotě. I toto kritérium bylo splněno všemi členskými zeměmi kromě Řecka [2].

S plněním druhého rozpočtového kritéria byly největší problémy. Poměr veřejného vládního dluhu k hrubému domácímu produktu nesměl překročit 60 %. Toto kritérium splňovaly pouze tři země – Finsko, Francie a Lucembursko. Většina ostatních zemí nebyla schopna toto kritérium plnit, a proto bylo i v tomto případě přistoupeno na určité změkčení. Za splnění se považovala i situace, kdy státy s vyšším podílem dluhu na HDP svůj veřejný dluh snižují a jeho poměr k hrubému domácímu produktu se dostatečným tempem přibližuje k hranici 60 %. Toto zmírnění bylo zvoleno především kvůli Belgii a Itálii, které překračovaly povolenou hranici skoro dvojnásobně a byly by tak vyloučeny z účasti na měnové unii [2].

Všechny země zapojené do kurzového mechanismu požadavek plnění kritéria kurzové stability splnily. Pouze Itálie a Finsko neplnily požadavek účasti v kurzovém mechanismu dva roky před vstupem do měnové unie. V říjnu 1996 Finsko tuto skutečnost napravilo a zapojilo se do kurzového mechanismu, Itálie se zapojila v listopadu 1996 [2].

3.3 Společná měna euro

Měnová jednotka euro používá mezinárodní zkratku EUR. Symbolem této měny je stylizované řecké písmeno epsilon, symbolizuje odkaz na kolébku evropské civilizace. Dvojitá vodorovná čára uvnitř tohoto písmene symbolizuje stabilitu nově vznikající měny [13].

Podoba eura odráží Evropu, která je jednotná v rozmanitosti. Každý stát eurozóny má mince s vlastními národními motivy, které představují její národní dějiny a kulturu. Podoba eurobankovek, které jsou vydávány centrálně, představuje společnou historii Evropy pomocí architektonických slohů ze sedmi období evropské kulturní historie: klasický, románský, gotický, renesanční, barokní a rokolový a moderní architektura. Bankovky jsou různě veliké, mají nápaditou barvu a vyvýšené části na povrchu, které pomáhají zrakově postiženým lidem rozpoznat jejich hodnotu [4, 25].

Jednou za rok může každý členský stát eurozóny vydat pamětní minci v hodnotě 2 eur. Tyto mince mají stejné vlastnosti, náležitosti a stejnou společnou stranu jako klasická mince v hodnotě 2 eur. Odlišností je pamětní motiv na národní straně mince. Například v lednu 2012 všech 17 zemí eurozóny vydalo společnou pamětní eurominci na oslavu deset let hotovostního eura. Tato událost, kdy se členské státy eurozóny rozhodly společně vydat pamětní minci, se stala potřetí. Poprvé to bylo v roce 2007, kdy se ministři financí 13 zemí rozhodli oslavit 50. výročí Římské smlouvy. A podruhé v roce 2009, kdy 16 zemí oslavily 10 let HMU. V únoru 2013 vydaly své pamětní mince Španělsko a Slovinsko [1, 4].

Proces měnové integrace stále pokračuje, protože stále existují státy, které stojí mimo eurozónu. Důvodem může být jejich nesplnění konvergenčních kritérií, výjimka ze Smlouvy o EU, tj. např. Velká Británie a Dánsko (opt-outs) nebo se doposud nestaly členy Evropské unie (pre-ins). Rozdíl je v tom, že země s pre-ins se mohou připojit do eurozóny, zatímco země s opt-outs nemusí [13].

Euro navíc používají i satelitní státy Monako, San Marino a Vatikán na základě formální dohody s Evropským společenstvím. Tyto země mají povoleno razit omezené množství eurominci se svou specifickou národní stranou, ale nemohou tisknout eurobankovky [13].

Euro dále nahradilo národní měnu, podle rozhodnutí místních úřadů, v zemích jako je Andorra, Černá Hora a Kosovo. Tyto země ale s EU formální dohodu neuzavřely, jde o tzv. euroizaci a o euroizované země [13].

V *Příloze č. 2* je uvedena mapa zemí používající měnu euro a zemí, které společnou měnu ještě nezavedly.

Jedinou prozatím neúspěšnou zemí usilující o vstup do eurozóny je Litva.

„Příběh Litvy a odmítnutí jejího vstupu do eurozóny jsou dostatečně známé. Dle současné interpretace evropských autorit bylo odmítnutí Litvy dáno především tím, že její inflace nebyla dlouhodobě udržitelná na hodnotách zaznamenaných v době hodnocení. Pro příští hodnocení kandidátů z toho vyplývá, že udržitelnost inflace v budoucnu bude hrát patrně větší roli, než tomu bylo doposud“ říká guvernér ČNB Miroslav Singer [11, s. 33].

Řada členských států Evropské unie stále euro nezavedla. S výjimkou Švédska již zveřejnily termín plánovaného vstupu do eurozóny, většinou ho ale nedodržely a posunuly:

- **Bulharsko** – stanovilo termín 2013,
- **Česká republika** – stanovila termín zavedení eura původně k 1. 1. 2010, termín v roce 2006 zrušila a neurčila termín nový,
- **Litva** – po neúspěšném pokusu zavést euro k 1. 1. 2007 stanovila pouze začátek období, kdy by bylo zavedení eura nejpříznivější (počínaje rokem 2010),
- **Lotyšsko** – odsunulo původní termín 1. 1. 2008 na neurčito,
- **Maďarsko** – nejprve počítalo s datem 1. 1. 2008 a poté s termínem 1. 1. 2010. Po zrušení tohoto termínu nebyl nový termín stanoven. Navíc zrušilo k 26. 2. 2008 svou kvazi-účast v ERM II, kterou udržovalo od května 2001,
- **Polsko** – původně počítalo s horizontem přijetí eura v roce 2008 nebo 2009, ale oficiálně tento termín nebyl vyhlášen. Nový termín byl oznámen polskou vládou v říjnu 2008 na 1. 1. 2012. Termín byl následně odsunut na neurčito,
- **Rumunsko** – stanovilo termín 2014,
- **Švédsko** – odmítlo přijmout euro v lidovém referendu v září 2003. Tento výsledek sice neznamená změnu v závazku euro přijmout je však politickým argumentem švédské vlády pro odkládání přijetí eura [13].

Z výše uvedených zemí žádná dosud nepřijala společnou měnu a některé státy stále nestanovily nový termín pro přijetí euro měny. Rumunsko posunulo plánovaný termín na rok 2015. Lotyšsko by se chtělo stát 18. členem eurozóny v roce 2014 a Litva přemýšlí o termínu 2015.

4 Praktická část

4.1 Zavedení euro měny v ČR

1. května 2004 došlo k největšímu rozšíření Evropské unie a mezi stávající členské státy EU se připojilo dalších 10 zemí. Přistupujícími státy se stala Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Malta, Slovinsko a Kypr. Česká republika se při vstupu do EU zavázala spolu s ostatními vstupujícími státy přijmout společnou měnu euro [13].

Aby se mohla Česká republika připojit k eurozóně, musí podle smluvních ustanovení a dodatečných protokolů splnit přesně formulované vstupní podmínky, tj. konvergenční kritéria.

4.2 Integrace ČR do EU

Integrace České republiky do Evropské unie oficiálně začala 1. února 1995, kdy vstoupila v platnost Evropská dohoda[2]. V roce 1996 Česká republika potvrdila svůj zájem o členství v Unii a premiér Václav Klaus předal v Římě 23. 1. 1996 žádost ČR o vstup do Evropské unie. 16. 4. 2003 byla podepsána Smlouva o přistoupení v Aténách a dne 1. května 2004 vstoupila v platnost a Česká republika se stala s dalšími devíti přistupujícími státy plnoprávným členem Evropské unie [26].

„Občané České republiky rozhodli o přistoupení ČR do EU v referendu ve dnech 13. – 14. 6. 2003 poměrem 77,33 % kladných hlasů vůči 22,67 % odpůrcům členství. Volební účast dosáhla 55,21 %“ [26].

[2] Evropská dohoda (tzv. asociační dohoda) je dohoda zakládající přidružení mezi ČR na straně jedné a Evropským společenstvím a jejich členskými zeměmi na straně druhé. Evropská dohoda byla klíčovou dohodou upravující vztahy mezi Českou republikou a Evropskou unií v období před vstupem [26].

Integrace České republiky do Evropské unie zahrnuje tyto etapy:

- **Předvstupní etapa (1995 – 2004)** – příprava na základě plnění Evropské dohody a kodaňských kritérií pro vstup do EU. Integrace do EU je základním východiskem, jak se vyrovnat ve výkonnosti české ekonomiky s vyspělou tržní ekonomikou především západoevropských zemí a zároveň s nimi utvářet podmínky pro další růst integrovaných ekonomik na principech, které jsou základním funkčním rysem EU: volný pohyb osob, zboží, služeb, a kapitálu, princip volného podnikání a perspektiva společné měny. V předvstupním procesu se ČR soustřeďovala hlavně na strukturální a ekonomické reformy za současného rozvíjení své administrativní kapacity [27].

- **I. etapa (2004 – současnost)** – po přistoupení do EU začala Česká republika pracovat na plnění Konvergenčního programu, jehož splnění je důležitým kritériem k připojení do eurozóny. Splnění kritérií je nezbytné proto, aby nebyla narušena stabilita euro měny a nebyl narušen ekonomický vývoj eurozóny nebo přistupující země [28].

- **II. etapa –** představuje zapojení české koruny do kurzového mechanizmu ERM II, ve kterém musí setrvat minimálně 2 roky. Vhodný čas, kdy ČR vstoupí do ERM II bude záviset na připravenosti dodržovat podmínky tohoto systému. Po vstupu do systému se začne intenzivně pracovat na přípravách zavedení eura [28].

- **III. etapa –** vstup státu do eurozóny. Rada EU rozhodne po zrušení výjimky na zavedení eura o přesném datu vstupu státu do eurozóny (tj. o době, kdy zrušení výjimky vstoupí v platnost) a určí přepočítací koeficient (tj. kurz národní měny vůči euru, kterým po zavedení eura budou přepočítávány všechny peněžní částky) [23].

Součástí strategie přistoupení ČR k eurozóně je zachování režimu cílování inflace až do doby přijetí eura. Inflačním cílem zafixované inflace na nízké úrovni umožňuje splnění maastrichtského kritéria pro cenovou stabilitu a úrokové sazby. Zachování flexibilního kurzu umožňuje také postupné přibližování domácí cenové hladiny k běžné hladině v ostatních vyspělých zemích. Toto přibližování prostřednictvím kurzového posilování je možné i v dvouletém období povinného setrvání v kurzovém mechanismu ERM II.

V neposlední řadě plně autonomní měnová politika v režimu cílování inflace umožňuje ČNB provádět stabilizační politiku, která umožňuje plynulé sbližování výkonnosti české ekonomiky s výkonností ekonomik stávajících členů eurozóny. Dosavadní zkušenosti ČNB a dalších zemí snažících se o vstup do eurozóny ukazují, že zachování cílování inflace až do přijetí euro měny je správný [29].

4.3 Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou

Každoročně předkládá Ministerstvo financí ČR a ČNB vládě ČR ke schválení společný dokument. Účelem dokumentu „Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a sladěnosti ČR s eurozónou“ je poskytnout vládě východisko pro rozhodnutí, zda určit cílové datum pro přijetí eura a zároveň iniciovat vstup do kurzového mechanismu ERM II. Obě rozhodnutí jsou přitom úzce spjata, protože nadále platí záměr setrvat v ERM II jen po nezbytně nutnou dobu dvou let. Výše uvedená rozhodnutí vlády ČR by měla poskytnout v dostatečném předstihu ekonomickým subjektům informaci o blížícím se přijetí společné měny [24].

Předkládané dokumenty se skládají ze čtyř částí:

- *„Shrnutí připravenosti ČR na vstup do ERM II a doporučení vládě,*
- *Vyhodnocení současného a očekávaného plnění maastrichtských konvergenčních kritérií (zpracovalo MF ČR),*
- *Vyhodnocení stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou (zpracovala ČNB),*
- *Hodnocení situace v eurozóně a nově vznikající závazky pro přistupující země (zpracovalo MF ČR s ČNB)“* [24].

4.3.1 Kritérium cenové stability

Jak je patrné z Tabulky č. 3 kritérium cenové stability Česká republika do roku 2011 plnila. Přispívá k tomu i samotná ČNB, která se snaží dlouhodobě udržovat nízkou inflaci. Svoji snahu o plnění kritéria cenové stability podpořila snížením inflačního cíle ze 3 % na 2 %, platného do 1. ledna 2010. Takto stanovený cíl vytváří vzhledem k definici cenové stability ECB a inflačním cílům států EU stojící mimo eurozónu dobré předpoklady pro

budoucí plnění tohoto kritéria. Naopak v letech 2001, 2004, 2007, 2008 a 2012 Česká republika toto kritérium nesplnila.

Růst inflace v roce 2004 byl ovlivněn zejména:

- úpravami nepřímých daní, např. přesunem některých položek služeb ze snížené do základní sazby DPH,
- snížením základní sazby DPH z 22 % na 19 %,
- zvýšením spotřebních daní na cigarety, alkohol a benzín.

K dalšímu zlomu došlo v roce 2007 a 2008. Příčinou vysoké inflace v roce 2008 byly:

- vysoký růst cen energetických surovin,
- vysoký růst regulovaných cen (energie pro domácnosti, regulované nájemné),
- zavedení zdravotnických poplatků,
- zvýšení sazby DPH z 5 % na 9 %,
- zvýšení spotřebních daní z cigaret.

Tabulka č. 3: Plnění kritéria cenové stability (růst v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	8/2012
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,6	1,1	0,3	0,7	1,0	1,4	1,3	2,6	0,0	0,9	1,6	1,5
Hodnota kritéria (1. řádek + 1,5 p.b.)	3,1	2,6	1,8	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	2,4	3,1	3,0
ČR	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6	1,2	2,2	3,4

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

Rok 2009 byl ve znamení meziročně výrazně nižších cen energií i potravin v podmínkách globální recese, což se společně s poklesem domácí ekonomiky projevilo ve značné dezinflaci. Od té doby docházelo k pozvolnému růstu cen, který se v roce 2012 zrychlil.

Tento růst byl zapříčiněn hlavně administrativními opatřeními (zvýšení spotřebních daní a DPH v roce 2010 u obou sazeb o 1 p. b. a v roce 2012 u snížené sazby o 4 p. b.), cenami ropy a potravin. Za vyšší mírou inflace a neplněním kritéria cenové stability v srpnu 2012 tak stojí výše uvedené nepříznivé nabídkové šoky (ceny ropy a potravin) a především administrativní opatření.

4.3.2 Kritérium stability směnného kurzu

Pro splnění tohoto kritéria je vyžadováno, aby členský stát během alespoň dvou let před šetřením dodržoval fluktuační rozpětí stanovené evropským mechanismem směnných kurzů II (ERM II), aniž by byl vystaven silným tlakům. Zejména pak nesmí devalvovat centrální paritu vůči euru. Česká měna není do systému zapojena, proto také nemá konkrétně stanovenou centrální paritu k euru, vůči níž by se pozorovala fluktuace měnového kurzu a tudíž i plnění tohoto kritéria.

Graf č. 1: Nominální měnový kurz CZK/EUR

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

Kurz koruny vůči euru má dlouhodobou tendenci k posilování. Výjimka byla v druhé polovině roku 2008 a na začátku roku 2009, kdy došlo k významnému oslabení, jež bylo dáno zhoršením sentimentu zahraničních investorů vůči středoevropskému regionu. Mezi červencem 2008 a únorem 2009 rozsah depreciace (o 23 %) ukazuje možné potíže v plnění

kurzového kritéria. Od března roku 2009 česká koruna opět začala apreciovat a toto pokračovalo i v průběhu roku 2010.

Inspirací pro vhodnou strategii pobytu v ERM II může ČNB posloužit příklad Slovenska, které setrvání v ERM II zvládlo bez větších měnových turbulencí a během pobytu dvakrát provedlo revalvaci centrální parity. Je tedy možné, že stejný vývoj čeká i Českou republiku.

Pro úspěšné plnění kritéria stability měnového kurzu do budoucnosti tak bude klíčové dobré načasování vstupu do kurzového mechanismu ERM II, kterému by mělo předcházet především perspektivně stabilní situace v domácí ekonomice, na světových finančních trzích a investičních nálad vůči České republice i celému našemu regionu [24].

Ekonomika České republiky je vysoce otevřená a tím i zranitelná vůči vnějším šokům, mezi které patřily v roce 2008 například prudký růst cen komodit či následná ekonomická recese. Volně plovoucí kurz má tendenci tlumit nepříznivé vnější šoky dopadající na ekonomiku v ČR. Například snížení zahraniční poptávky většinou vyvolává oslabení české koruny, které mírní pokles čistých exportů a tlumí tak dopady snížení zahraniční poptávky na české hospodářství. Tento kurz tedy klade i nižší nároky na reakci fiskální a měnové politiky na nepříznivé vnější šoky.

4.3.3 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR vždy plnila a plní i přes obtížně předvídatelný vývoj na finančních trzích se neočekávají natolik významné tlaky, aby zabránily plnění tohoto kritéria i do budoucna. Ani dluhová krize nepředstavuje rizikový faktor.

V roce 2010 výnosy z úrokových sazeb klesly na 4,2 % (viz. Tabulka č. 4). Důvodem je úspěšná příprava vládních reforem, pozitivní výhled ratingových společností pro ČR a zájem rezidentů a nerezidentů o české státní dluhopisy.

Do budoucna lze očekávat, že se výnosy českých státních dluhopisů budou nadále vyvíjet stejným směrem jako výnosy EU, resp. německé výnosy státních dluhopisů, a že rozpětí mezi nimi nebude růst. Předpokládá se nízká a stabilní budoucí domácí inflace a mírně rostoucí hodnoty konvergenčního kritéria, které zohledňují mimo jiné zvýšené riziko

spojené s fiskální nedisciplinovaností některých států v eurozóně a možné zvýšení inflačních tlaků reagujících na poskytnuté finanční stimuly a opatření podporující hospodářský růst v eurozóně [24].

Neočekává se, že by ČR měla problémy s plněním tohoto konvergenčního kritéria, i když je potřeba počítat s tím, že úrokové sazby referenčních zemí, například Německa, se budou pohybovat na velmi nízkých hodnotách. Důležitou podmínkou je zachování důvěry finančních trhů ve střednědobou konsolidaci a dlouhodobou udržitelnost veřejných financí v České republice.

Tabulka č. 4: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	8/2012
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	3,9	4,0	3,3	2,1
Hodnota kritéria (1. řádek + 2 p.b.)	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	5,9	6,0	5,3	4,1
ČR	6,31	4,88	4,12	4,75	3,51	3,78	4,3	4,6	4,8	4,2	3,7	3,2

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

4.3.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Kritérium udržitelnosti veřejných financí je splněno pouze, když jsou udržitelně plněna obě fiskální kritéria, tj. vládního deficitu i vládního dluhu.

Kritérium vládního dluhu ČR dlouhodobě splňuje. Průměrná hodnota veřejného dluhu se až do roku 2008 pohybovala kolem 30 % (viz. Tabulka č. 5). V roce 2009 došlo vlivem hospodářské krize k růstu vládního dluhu, neboť jeho výši ve velké míře ovlivňuje vývoj deficitu veřejných rozpočtů, kde největší zastoupení má výrazně zvýšený deficit státního rozpočtu. V porovnání s ostatními členskými státy EU není úroveň zadlužení až tak vysoká.

Při současném nastavení fiskální politiky roste relativní úroveň dluhu v celém horizontu předpovědi, přičemž v roce 2015 by hodnota mohla dosahovat 49,2 % HDP [24].

Do budoucna je tedy potřeba věnovat pozornost plnění kritéria, protože je tu riziko stárnoucího obyvatelstva. Pokud nebudou provedeny nezbytné fiskální reformy důchodového systému a systému zdravotní péče, bude v dlouhodobém výhledu nutné počítat s dalším výrazným zvyšováním podílu dluhu na HDP.

„K dalšímu posílení fiskální disciplíny má přispět připravovaný ústavní zákon – Zákon o rozpočtové odpovědnosti, který rozšiřuje fiskální pravidla z centrální vlády i na ostatní subsektory sektoru vládních institucí včetně zavedení tzv. dluhové brzdy. Stávající pravidlo výdajových rámců je tak návrhem ústavního zákona významně vylepšováno v souladu se Směrnicí Rady o požadavcích na rozpočtové rámce členských států EU“ [24, s. 4].

Česká republika bohužel dlouhodobě neplní kritérium vládního deficitu. V důsledku velkého zpomalení ekonomického růstu v roce 2008 a ekonomické recese v roce 2009 došlo po roce 2007 k významnému zhoršení salda vládního sektoru.

Tabulka č. 5: Vládní dluh v % HDP

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
ČR	25,3	28,8	37,8	30,4	29,8	29,6	29,0	28,7	34,2	37,8	40,8	45,5

Rok 2012: Fiskální výhled ČR (listopad 2012)

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

Od roku 2010 jsou vládou prováděna konsolidační opatření. V roce 2010 to bylo zvýšení příjmů z DPH a pokles mzdových výdajů. V roce 2011 opatření spočívalo ve změně v dani z příjmu fyzických osob, v pojistném na sociální zabezpečení, zdanění darovaných emisních povolenek, zavedení odvodů z fotovoltaických elektráren, snižování objemu mzdových prostředků v sektoru vládních institucí a omezení státní sociální podpory.

V roce 2012 se zvýšila snížená sazba DPH, došlo ke zdanění příjmů z loterií, dále ke snížení příspěvku na stavební spoření a k úsporným opatřením v rámci zdravotního systému. V roce 2012 deficit sektoru vládních institucí jednorázově výrazně prohloubilo schválení vládního návrhu zákona o nápravě majetkových křivd způsobených církvím [24].

Střednědobý výhled státního rozpočtu pro rok 2013 – 2015 předpokládá další postupné zlepšování salda vládního sektoru, a to až na 2,4 % HDP v roce 2015, což je v souladu s požadavky Paktu stability a růstu a s Programovým prohlášením vlády [24].

Tabulka č. 6: Saldo sektoru vládních institucí v % HDP

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
ČR	-5,9	-6,8	-12,6	-3,0	-3,6	-2,6	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	-5,0

Rok 2012: Fiskální výhled ČR (listopad 2012)

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

4.4 Připravenost ČR na přijetí společné měny

Z výše uvedeného vyplývá, že největším problémem pro vstup České republiky do eurozóny bude splnění kritéria rozpočtového deficitu a inflačního kritéria, zatímco kritérium úrokové ani dluhové by problémem být neměly. Je ovšem zároveň zřejmé, že ochota EK a ECB při přípravě konvergenčních zpráv k ústupkům a kompromisům bude zanedbatelná či nulová a že můžeme při vyhodnocování způsobilosti ČR očekávat striktní přístup velmi podobný tomu, který byl uplatněn v Litvě.

V září 2003 byla vypracována Strategie přistoupení České republiky k eurozóně, kde vláda stanovila nejbližší možný termín – 1. leden 2010. Od této doby ČR pomalu snižovala svůj odstup od průměrné ekonomické úrovně eurozóny a vykazovala rovněž některé prvky sladěnosti s eurozónou v průběhu hospodářského cyklu. V srpnu 2006 ministr financí Bohuslav Sobotka spolu s ČNB od termínu přistoupení ČR k eurozóně upustil. Byl zvolen další možný termín a to rok 2012. Ten však ČNB nepotvrdila a vstup ČR do eurozóny byl

odsunut na dobu neurčitou. V posledních dvou letech byl vývoj sladěnosti ovlivněn dopady celosvětové finanční a hospodářské krize. V České republice a v eurozóně došlo k ekonomické recesi a výraznému zhoršení stavu veřejných financí [30].

Podle jedné studie České národní banky by mohlo rychlé přijetí eura Českou republiku poškodit, pokud by ČR neposílila svou ekonomiku a neomezila deficit veřejného rozpočtu a zadluženost. Snaha o rychle splnění konvergenčních kritérií tak může poškodit konkurenceschopnost české ekonomiky. ČNB naznačila, že česká koruna může mít problém zůstat v úzkém kurzovém rozpětí ERM II. Předčasné napojení středoevropských měn na euro by tak mohlo vést k nadhodnocení jejich kurzů, což by poškodilo ekonomiku. Rychlý vstup do ERM II může být podle centrální banky pro českou ekonomiku zbytečně příliš nákladný [31].

Ve své analýze Slovenská národní banka upozorňuje na to, že španělská, řecká a portugalská ekonomika také nebyly před přijetím eura dostatečně sladěny s ostatními ekonomikami eurozóny, zatímco nyní již je míra synchronizace podstatně lepší. Vzrůstající vnitroodvětvový obchod mezi zeměmi eurozóny na jedné straně a druhé straně státy chystajícími se na vstup do měnové unie by měl přispívat k rostoucí míře sladěnosti ekonomik a tím také snižovat náklady ze ztráty kurzové a měnové politiky [21].

Zásadně proti přijetí eura je Hynek Fajmon, poslanec Evropského parlamentu. Podle jeho názoru je evropská měnová integrace rychlá a neprospívá evropské ekonomice jako celku. Vzorem mu jsou Velká Británie a Dánsko, které si vyžádaly tzv. opt-out výjimku, taky by chtěl výjimku pro ČR. Nejlepší cestu k jejímu získání vidí ve vyhlášení referenda. Taktéž bývalý prezident ČR Václav Klaus je proti přijetí eura. Zdůvodňuje to zkušenostmi s vývojem ekonomiky v zemích eurozóny, které podle něj zaznamenaly zpomalení ekonomického růstu a zhoršení veřejných rozpočtů oproti zemím, které prozatím euro nezavedly. Velké riziko vidí i v zafixování koruny na nevhodné úrovni kurzu. Hynek Fajmon se chce držet koruny nejméně do roku 2020 [32].

4.4.1 Ekonomická sladěnost ČR s eurozónou

Se vstupem do eurozóny souvisejí nominální tzv. Maastrichtská kritéria, která jsou uvedena v předchozí kapitole, ale také faktory, které jsou nad rámec těchto formálních kritérií a určují sladěnost ekonomiky České republiky s ekonomikou eurozóny.

Sladěný ekonomický vývoj a hospodářská struktura jednotlivých členských zemí měnové unie také snižuje riziko výskytu tzv. asymetrických šoků, tj. událostí, které nestejně zasáhnou členské země měnové unie. Sladěností hospodářského vývoje je dosahováno nominální a reálnou konvergencí [13].

Reálná konvergence je vyjadřována zejména následujícími ukazateli:

- sbližování ekonomické úrovně,
- sbližování cenových hladin,
- sladěnost hospodářských cyklů,
- strukturální podobnost ekonomik [13].

V posledních letech dosahovalo HDP na 1 obyvatele zhruba tři čtvrtiny průměru eurozóny. V průběhu finanční krize došlo v roce 2009 k poklesu cenové hladiny HDP. Z následujícího Grafu č. 2 je vidět, že v roce 2011 se hladina HDP zvýšila a dosáhla 70 % cenové hladiny eurozóny. Stále se ale nachází na mírně nižší hodnotě, než by odpovídalo dosažené výkonnosti ekonomiky.

Graf č. 2: Reálná ekonomická konvergence v roce 2011 (v %)

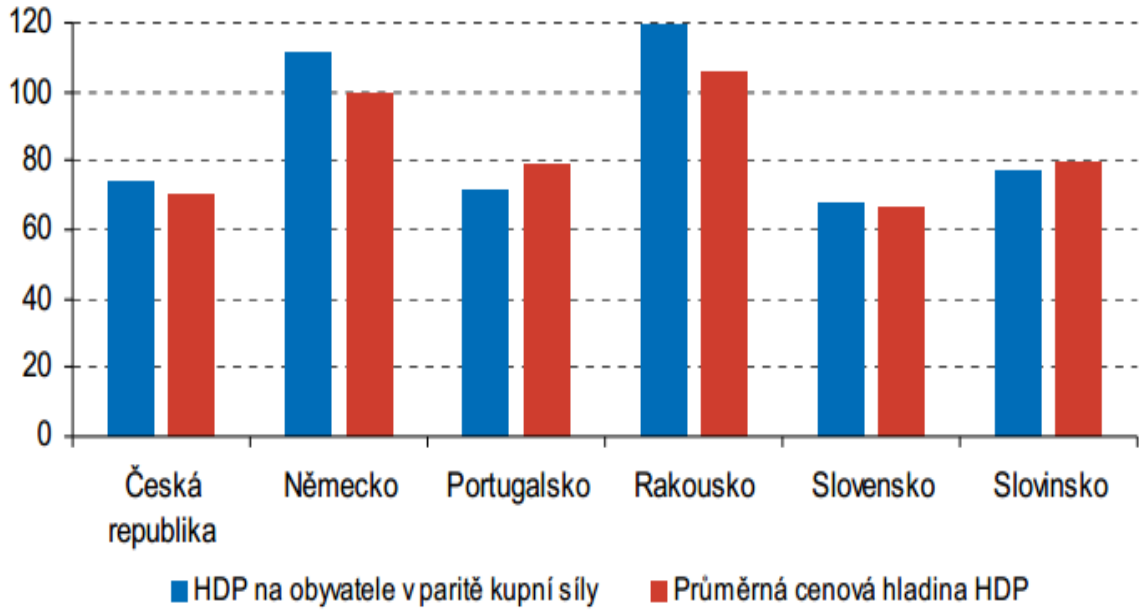

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

Vzhledem k dlouhodobě podobné míře inflace v České republice a eurozóně (viz. Graf č. 3) lze předpokládat sbližování cenových hladin.

Graf č. 3: Inflace v České republice a eurozóně v %

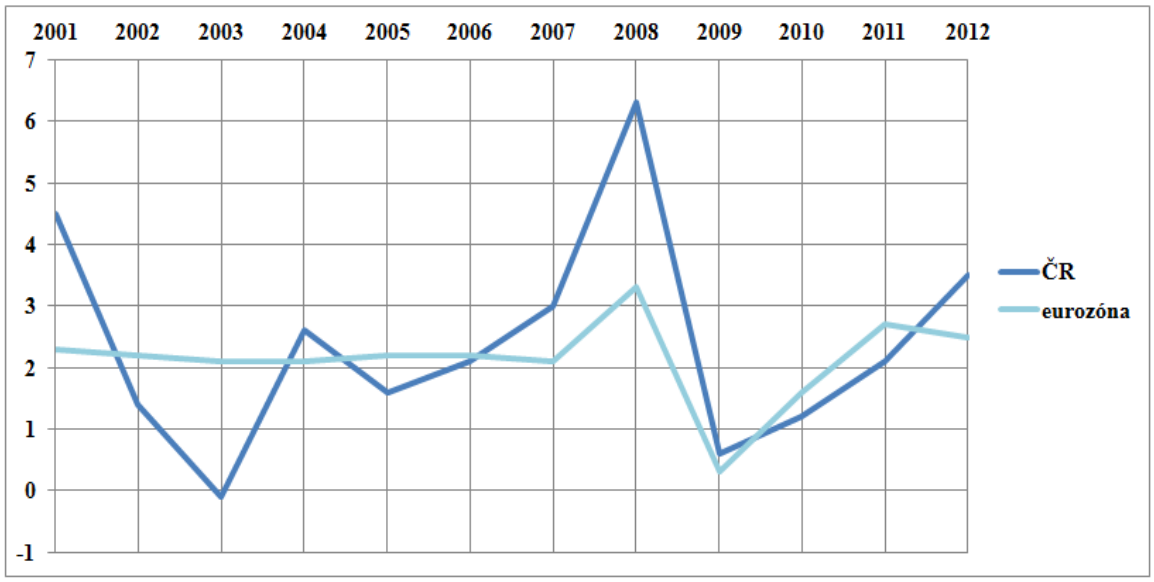

Zdroj:EUROSTAT, vlastní zpracování

Strukturální podobnost ekonomiky ČR a eurozóny se vyznačuje tím, že česká ekonomika má vyšší podíl průmyslu (např. automobilový průmysl) a nižší podíl některých služeb na tvorbě HDP [24].

Graf č. 4: Růst HDP v České republice a eurozóně v %

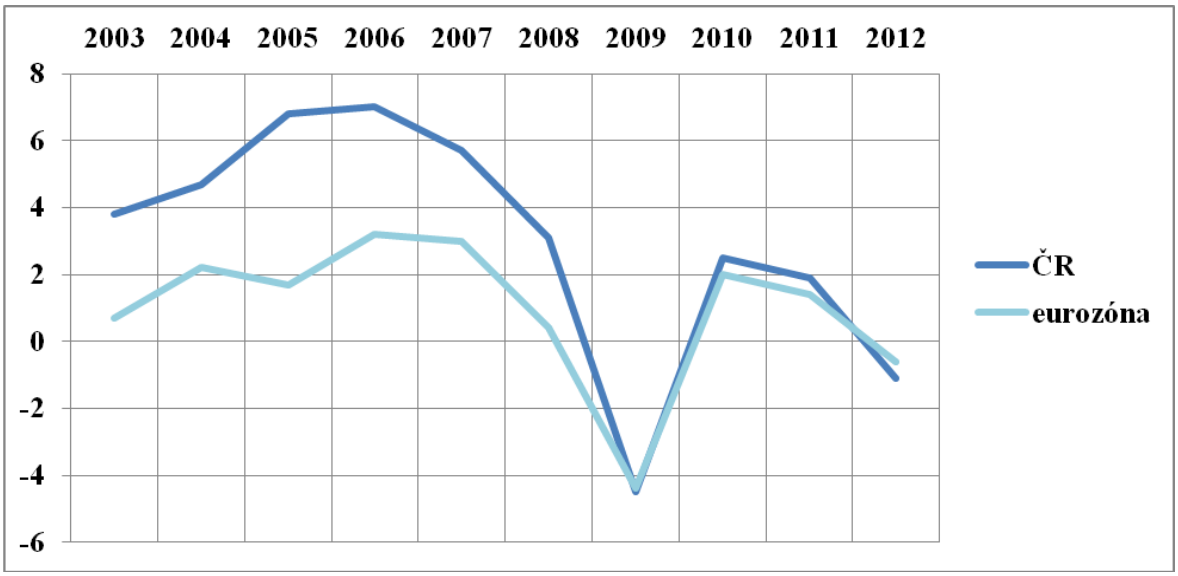

Zdroj: EUROSTAT, vlastní zpracování

Z Grafu č. 4 vyplývá poměrně nízká synchronizace cyklu ČR s cyklem v eurozóně do roku 2008, ale od roku 2009 jsou už oba cykly synchronní.

Rychlá konvergence nominálních úrokových sazeb před vstupem do eurozóny působila v minulých letech na některé ekonomiky jako asymetrický šok vyvolávající makroekonomické nerovnováhy a rizika pro finanční stabilitu. Pro stát připravující se na vstup do měnové unie je proto výhodou dřívější postupné sblížení úrokových sazeb. Z tohoto důvodu je příznivé, že rozdíl mezi českými úrokovými sazbami a sazbami eurozóny byl dlouhodobě blízký nulovým hodnotám. U krátkodobých sazeb byl sice v letech 2009 a 2010 mírný kladný úrokový diferenciál, ten se ale postupně uzavřel, až dosáhl v druhé polovině roku 2011 dočasně záporných hodnot. Diferenciály výnosů státních dluhopisů vůči Německu dosáhly svého maxima na počátku roku 2009, k jejich mírnému a navíc dočasnému navýšení došlo také v souvislosti s dluhovou krizí eurozóny na konci roku 2011 a v první polovině roku 2012. Dlouhodobě však platí, že ve srovnání s ostatními sledovanými státy jsou české dlouhodobé úrokové sazby na výrazně nižší úrovni [24].

Dalším faktorem signalizujícím možnost přijetí společné měny je dlouhodobě podobný pohyb kurzů měn vůči referenční měně. Korelace vývoje kurzů české koruny a eura k dolaru byla ve srovnání s ostatními sledovanými měnami relativně vysoká. Ovšem v letech 2001 a 2002 z důvodu rychlého posilování koruny došlo k dočasnému poklesu a také v roce 2008 a 2009, kdy na světových finančních trzích došlo k pádu Lehman Brothers. K dočasnému mírnému snížení korelace došlo i v první polovině roku 2012 [24].

Vysoká obchodní a vlastnická provázanost ekonomiky ČR s eurozónou umocňuje přínosy z odstranění možných výkyvů vzájemného měnového kurzu a snížení transakčních nákladů. Vysoký je podíl vzájemného vnitroodvětvového obchodu. Míra vlastnické provázanosti s eurozónou na straně přílivu přímých investic je v ekonomice ČR také relativně vysoká a trendově narůstá [24].

Na Grafu č. 5 je patrné, že eurozóna je partnerem pro 64 % českého vývozu a pro 60 % dovozu, což je stejné nebo vyšší než u ostatních sledovaných zemí.

Graf č. 5: Podíl vývozu/dovozu do/z eurozóny na celkovém vývozu/dovozu (v %)

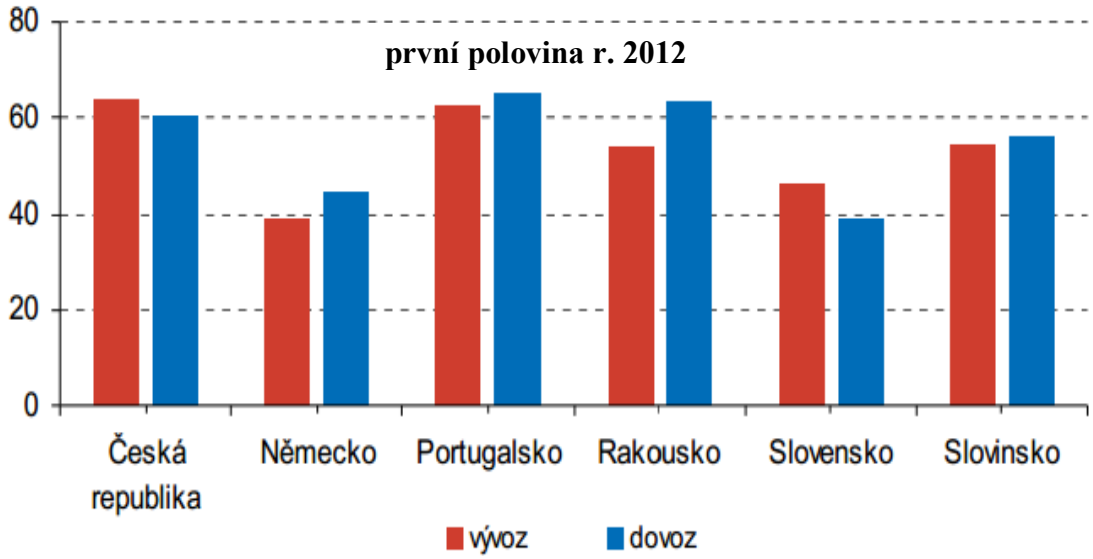

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, 2012

Nejkritičtěji vyznívá hodnocení pružnosti trhu práce. Jedná se o nedostatečné pružnosti reálných mezd, vysokých nákladů na propouštění, vysokých regionálních rozdílů v míře nezaměstnanosti a vysoké míry dlouhodobé nezaměstnanosti. Určité zlepšení bylo zaznamenáno u výkonnosti trhu práce, poklesu strukturální nezaměstnanosti a pozitivní přínos přílivu zahraniční pracovní síly [21].

Struktura finančních aktiv a pasiv nefinančních podniků a domácností v České republice se pozvolna přibližuje struktuře aktiv a pasiv subjektů v eurozóně. Dochází ale k odlišnostem, u podniků je vysoký podíl pohledávek z obchodního styku na aktivech a v případě domácností je to vyšší podíl oběživa a vkladů na aktivech. Zadluženost českých podniků a domácností je výrazně nižší než zadluženost zemí eurozóny. Podíl bankovních úvěrů soukromému sektoru dosahuje v ČR 56 % HDP, což ve srovnání s eurozónou jsou zhruba dvě pětiny. A vliv sazeb peněžního a finančního trhu na klientské sazby byl v minulosti v České republice obdobný jako v eurozóně [24].

Z hlediska připravenosti ČR na zavedení eura lze charakteristiky českého hospodářství rozdělit na čtyři skupiny:

- ekonomické ukazatele hovořící dlouhodobě pro zavedení eura v ČR,

- oblasti, které představují riziko makroekonomických nákladů z hlediska zavedení eura v ČR,
- oblasti, kde byl narušen pozitivní vývoj globální krizí,
- oblasti vykazující dlouhodobé problémy z hlediska pružnosti ekonomiky a její schopností se přizpůsobit šokům [33].

Mezi ukazatele hovořící dlouhodobě pro přijetí euro měny v České republice patří vysoká míra otevřenosti české ekonomiky a vysoká obchodní a vlastnická provázanost s eurozónou. Pozitivním faktorem je také dosažení dlouhodobé konvergence v míře inflace a v nominálních úrokových sazbách. Problém není ani s českým finančním sektorem, který je schopný napomáhat při vstřebávání ekonomických šoků a je silně integrovaný s eurozónou [33].

Druhá skupina představuje oblasti, které sice znamenají z hlediska přijetí eura v České republice riziko makroekonomických nákladů, ale v posledních letech vykázaly zlepšení. Je to ukazatel cyklické sladěnosti vývoje ekonomické aktivity v ČR a v eurozóně, který se v posledním období výrazně zvýšil, a to na základě všech použitých analytických metod. Tento jev je do značné míry způsoben extrémním globálním vývojem, takže až za pár let bude možné potvrdit či vyvrátit hypotézu, že došlo k většímu sladění hospodářského cyklu i v podmínkách běžného vývoje světové ekonomiky. Další příznivý vývoj z pohledu pružnosti trhu práce představovalo v minulosti snižování poměru minimální mzdy k průměrné mzdě. Přizpůsobení nominálních mezd se projevilo skrze časté využití zmrazení základních mezd a snižování nenárokových složek mezd. Pružnosti trhu práce pomohlo také využití přílivu zahraniční pracovní síly v době hospodářského růstu a naopak snižováním počtu zahraničních pracovníků v době ekonomického útlumu [24].

Do třetí skupiny spadají oblasti, kde byl dlouhodobě pozitivní vývoj narušen globální krizí a její dozvuky jsou stále patrné. Až do roku 2008 probíhala reálná ekonomická konvergence České republiky k eurozóně, nyní se zastavila a k obnovení pravděpodobně dojde, jakmile se domácí ekonomika zotaví z nedávného hospodářského propadu a důsledků připravované konsolidace veřejných financí. Ukazatel HDP na 1 obyvatele při přepočtu pomocí parity kupní síly dosahuje ČR vyšší absolutní úrovně než nejméně rozvinuté státy eurozóny. Rozdíl ale přetrvává v cenové hladině, u které došlo v roce 2009

k dočasnému přerušení předchozího konvergenčního trendu v důsledku značné depreciace kurzu české koruny, tento trend byl znovu obnoven v letech 2010 a 2011. Také došlo k velkému zhoršení deficitu veřejných financí v důsledku hospodářského propadu a přijatých protikrizových fiskálních opatření. Dopady hospodářského útlumu se také projevily v přetrvávající zvýšené úrovni dlouhodobé nezaměstnanosti [33].

Do poslední skupiny obsahující oblasti vykazující dlouhodobé problémy z hlediska pružnosti ekonomiky ČR a její schopnosti přizpůsobit se šokům, u nich nedochází k významnému zlepšení, spadá pružnost českého trhu práce. Mezi jeho slabé stránky patří hlavně přetrvávající značné regionální rozdíly a vysoké celkové zdanění práce [24].

Ekonomická sladěnost států eurozóny je základním předpokladem pro bezproblémové fungování měnové unie. Ale vývoj v poslední době poukazuje na nedostatky v této oblasti. Až do počátku finanční krize se rozšiřovaly rozdíly v ekonomické úrovni mezi členskými státy. Následné snížení rozdílů je způsobeno relativně větším poklesem reálného HDP u bohatších zemí. Rozdíly v meziročních tempech růstu jednotlivých ekonomik znamenají, že nedochází k velké změně sladěnosti hospodářských cyklů. Nejvýraznější a nejrychleji rostoucí nesoulad v posledních letech je u dlouhodobých úrokových sazeb, které nejvíce odrážejí rozdílně silné dluhové problémy napříč státy eurozóny.

4.5 Národní plán zavedení společné měny

Národní plán zavedení eura v České republice představuje dokument, který obsahuje plán jednotlivých technických, organizačních a legislativních kroků, kterých je potřeba splnit pro uskutečnění bezproblémového a úspěšného přechodu z koruny na euro. Jedná se také o rámcový dokument, který je určen pro samosprávy a pro ostatní subjekty ekonomiky. V jeho úvodu jsou definovány základní zásady, na kterých bude zavedení společné měny v České republice založeno. V další části je uveden harmonogram nutných kroků a institucionální zabezpečení. Obsahuje také část, která se zaměřuje na kroky, které je potřeba uskutečnit ještě před oficiálním stanovením konečného data přijetí. Na Národním plánu zavedení eura v České republice pracovalo především Ministerstvo financí České republiky a Česká národní banka. Na přípravách spolupracovaly ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo spravedlnosti a ministerstvo informatiky [34].

„Konkrétní termín, ke kterému bude Česká republika usilovat o zavedení eura, bude stanoven vládou. Jako podklad pro rozhodnutí vlády o zavedení eura v České republice slouží každoročně připravovaný materiál Ministerstva financí České republiky a České národní banky vyhodnocující sladěnost české ekonomiky se stanovenými předpoklady vstupu do eurozóny. Dalším zásadním materiálem je Konvergenční program České republiky, který stanovuje trajektorie zlepšení stavu veřejných financí tak, aby Česká republika splnila zmiňovaná maastrichtská kritéria udržitelným způsobem" [34, s. 7].

Možnost výběru scénáře přechodu na jednotnou měnu je ze tří variant:

- scénář s využitím přechodného období (tzv. madridský scénář),
- jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk neboli Big Bang),
- jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu (Phasing Out) [35].

Madridský scénář zavedení eura

Tento scénář byl přijat v prosinci 1995 v Madridu a použily ho všechny zakládající státy eurozóny (Belgie, Finsko, Franci, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko). V době vzniku eurozóny se jednalo o jediný existující scénář. Na počátku roku 1999 bylo euro zavedeno pouze v bezhotovostním platebním styku, kdy se stále používaly národní měny jak v hotovostním tak i v bezhotovostním styku. Ekonomické subjekty měly tedy na výběr, v které měně budou provádět bezhotovostní transakce. A po tříletém období bylo zavedeno i v hotovostní podobě. Na národní platidlo bylo pohlíženo z právního hlediska jako na neceločíselné násobky eura. Tento scénář měl tu výhodu, že poskytoval dostatek času na technické přípravy (např. ražba mincí, předzásobení bank a firem). Ale byl poměrně nákladný pro bankovní a podnikatelský sektor, protože se udržovaly např. dva měnové okruhy při vedení účtu a správě systémů platebního styku. Dnes se madridský scénář zdá příliš dlouhý, a proto nově přistupující státy do eurozóny zavádějí euro metodou velkého třesku [35].

Scénář velkého třesku zavedení eura

V tomto scénáři se euro měna zavádí v ke stejnému termínu jak v hotovostní, tak i v bezhotovostní podobě. Od madridského scénáře se odlišuje tím, že se neuplatňuje tříleté přechodné období a je náročnější na koordinační a přípravné práce, protože všechny

subjekty veřejného a soukromého sektoru musejí přejít na novou měnu v jednom okamžiku. Na druhou stranu je to nejjednodušší a nejlevnější varianta z hlediska nákladů na zavedení eura. Nové členské země eurozóny volit tento scénář bez výjimky, také i Česká republika se v roce 2006 rozhodla pro tento způsob zavedení eura. První země, které tento scénář zavedly, byly Slovinsko, Kypr a Malta. Scénář velkého třesku se může doplnit i o prvek postupného vyvazování se z národní měny (tj. phasing-out) [35].

Scénář Phasing Out zavedení eura

Tento scénář je možné použít při volbě scénáře velkého třesku. A stejně jako u předchozího scénáře se euro zavádí ve schodném okamžiku jak v hotovostním i v bezhotovostním platebním styku. V určitých oblastech se po určitou dobu může používat národní měna, jedná se např. o placení daní a fakturace malých podnikatelů. Za přepočet z fakturované národní měny na euro měnu by podle dosavadního výkladu EK měl odpovídat příjemce faktury nebo ten, kdo pro něj technicky zajistí platbu (banka, pošta, atd.) Délka tohoto přechodného období nesmí překročit jeden rok [35].

Následující Tabulka č. 7 přehledně zobrazuje rozdíly u všech scénářů zavedení euro měny.

Tabulka č. 7: Hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři

Operace/užití právního nástroje po vstupu země do eurozóny	Madridský scénář	Big Bang	Phasing Out
Vedení účtů v národní měně	ano	ne	ne
Provádění bezhotovostních transakcí v národní měně	ano	ne	ne
Provádění hotovostních plateb v národní měně	ano	ne*	ne*
Provádění hotovostních plateb v eurech	ne**	ano	ano
Vydávání faktur a jiných instrumentů v národní měně	ano	ne	ano

* s výjimkou období duální cirkulace

** euro je možné užívat pro hotovostní platby, pokud se na tom dohodnou obě strany kontraktu

Zdroj:Volba scénáře zavedení eura v České republice, 2006

Česká republika při přijetí eura využije scénář velkého třesku. Tento scénář uvítají i instituce platebního styku, protože provádění transakcí ve dvou měnách by mohlo způsobit řadu problémů, což ale tento scénář velkého třesku vylučuje. Znamená to tedy, že by měla koruna obíhat společně s eurem po určitou dobu a s korunou se bude možné setkávat na štítcích a cenovkách v obchodech, viz následující Obrázek č. 1.

Obrázek č. 1: Scénář zavedení eura v České republice

Zdroj:Národní plán zavedení eura v České republice, 2007

Vládou schválený scénář přechodu na euro je rozdělen do 5 částí:

- **I. fáze – předpřípravná fáze:** období mezi určením pevného termínu vládou pro zavedení eura a rozhodnutím evropských institucí, že ČR splnila všechna kritéria pro zavedení eura. Pro tuto fázi je charakteristické, že během ní je jediným zákonným platidlem česká koruna a zároveň se uskutečňují intenzivní technické přípravy pro přechod na novou měnu,

- **II. fáze – přípravná fáze:** začátkem tohoto období je zrušení výjimky pro zavedení eura a koncem je následující rok, kdy byla spuštěna výměna korunového oběživa za eurové. I během této fáze je jediným zákonným platidlem česká koruna, ale probíhá už duální označování cen, tj. ceny v obchodech, údaje na výplatních páskách, konečné zůstatky na výpisech z bank jsou uváděny jak v korunách, tak i v eurech. Povinnosti Rady EU je stanovit oficiální přepočítací koeficient ve tvaru 1 EUR = XX,XXXX CZK. Předpokládaná doba této fáze je půl roku,

- **III. fáze – období duální cirkulace:** Během této fáze jsou zaváděny do oběhu eurové mince a bankovky a z oběhu se stahuje česká koruna. Obyvatelé mohou v hotovosti platit českou korunou i eurem, ale jsou jim vraceny už jen pouze eura. Bezhotovostní platby probíhají pouze v euro měně. A stále pokračuje duální označování cen. Délka tohoto období je 2 týdny, a to v závislosti na konkrétním datu vstupu,

- **IV. fáze – období do ukončení duálního označování:** Při všech transakcích je používáno výhradně euro, ale pro lepší porovnávání cen jsou hodnoty v obchodech a na různých výpisech stále uváděny v českých korunách, tj. platí stále duální označování cen. Banky a pobočky ČNB směňují české koruny na eura minimálně po dobu 6 měsíců. Tato fáze trvá do konce kalendářního roku, kdy Národní plán předpokládá ukončení povinného duálního označování cen a peněžních částek,

- **V. fáze – plně funkční euro:** Jedná se o závěrečnou fázi, kdy jsou veškerá přechodná opatření ukončena, a euro se stává novou plnohodnotnou regulérní měnou ČR. Obchodníci mohou dobrovolně dále uvádět ceny i v korunách, ale nebude to po nich vyžadováno. Směna českých korun na eura probíhá už pouze v pobočkách České národní banky [34, 36].

Národní koordinační skupina

Národní koordinační skupina pro přijetí eura je centrálním koordinačním a řídícím orgánem podílejícím se na přijetí eura v České republice. Dalšími úkoly je příprava komunikační strategie, koordinace celého procesu přijetí eura v ČR a dohlížení na plnění Národního plánu zavedení eura v ČR [35].

Složení Národní koordinační skupiny pro přijetí eura v ČR:

- Ministerstvo financí ČR,
- Česká národní banka,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR,
- Ministerstvo spravedlnosti ČR,
- Ministerstvo vnitra ČR,

- Ministerstvo zahraničních věcí ČR [37].

Národní koordinační skupina zřídila několik pracovních skupin. Jejich úkolem bylo zpracování příslušné části Národního plánu zavedení eura v ČR a poskytování odborných informací. Po přijetí eura ČR bude pracovní skupina realizovat Národní plán v příslušných oblastech a pravidelně ho aktualizovat [35].

Složení pracovní skupiny Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR:

- Pracovní skupina pro komunikaci,
    - Ministerstvo financí ČR ve spolupráci s ČNB,
- Pracovní skupina pro finanční sektor,
    - Česká národní banka,
- Pracovní skupina pro veřejné finance a veřejnou správu,
    - Ministerstvo financí ČR,
- Pracovní skupina pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele,
    - Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR,
- Pracovní skupina pro informatiku a statistiku,
    - Ministerstvo vnitra ČR,
- Pracovní skupina pro legislativu,
    - Ministerstvo spravedlnosti ČR [35].

4.6 Měnová politika ČNB po vstupu do eurozóny

Po vstupu do eurozóny hlavní změny v měnové politice charakterizuje ČNB následovně:

- měnovou politiku už nebude ČNB určovat, ale bude se podílet na jejím „spoludefinování“ (v rámci účasti ČNB na jednáních Rady guvernérů ECB) a jejím „provádění“,

- ČNB bude jednat v souladu s obecnými zásadami a pokyny ECB a bude uznávat koordinační roli ECB v oblasti mezinárodní spolupráce,
- v zákoně o ČNB bude nutno výslovně uvést rozsah transakcí, které bude moci ČNB provádět v rámci ESCB i mimo něj,
- guvernér České národní banky se stane členem Rady guvernérů ECB,
- upraví se emisní činnosti ČNB, protože Rada guvernérů ECB má výhradní právo povolovat vydávání eurobankovek,
- uzákonění eura jako národní měny v zákoně o ČNB a dalších právních normách,
- zrušení stanovování režimu kurzu české koruny vůči ostatním měnám,
- Rada guvernérů ECB bude muset doporučit auditory ČNB a schválit je Rada EU [13].

Přijetí euro měny bude pro ekonomiku ČR zásadní změnou ve způsobu kontrolování a ovlivňování národní cenové hladiny. Možný růst inflačních očekávání je pro naši ekonomiku po přijetí společné měny nežádoucí, neboť ČNB nebude moci funkci obnovit. Skutečná výše inflace v české ekonomice ve fázi po přijetí eura bude kromě procesu dohánění ekonomické a cenové úrovně vyspělých členských ekonomik ovlivněna také dalšími faktory. Jedná se zejména o vlivy vývoje cen klíčových surovin na světových trzích, vývoj ekonomik našich strategických partnerů či agregátní nárůst mezd v sektoru služeb a průmyslu v ekonomice České republiky.

Česká národní banka a Evropská centrální banka používají ve své měnové politice cílování inflace. ČNB a ECB jsou vysoce nezávislé, a proto je nutné v případě obou bank vysoká transparentnost a komunikace s veřejností. Kvůli harmonizaci konečných cílů měnové politiky se ČNB v roce 2007 rozhodla nastavit inflační cíl na schodnou hodnotu jako má ECB, a to ve výši 2 %. Totožná u obou institucí je i 2% sazba povinných minimálních rezerv.

ČNB má nižší úrokové sazby oproti ECB, proto lze očekávat zvýšení inflace po vstupu České republiky do Eurosystému. Měnově politické nástroje ČNB jsou v tuto chvíli stejné s nástroji ECB, z nichž nejčastěji jsou využívány operace na volném trhu. Rozdíl mezi

oběma bankami je především v ovlivňování likvidity. Zatímco Evropská centrální banka na trh dodává likvidní prostředky, Česká národní banka v současnosti je stahuje z trhu.

Mezi další povinnosti ČNB přibude ražba mincí eura pro potřeby České republiky. Může být i pověřena emisí eurobankovek. Se vstupem ČR do EMU a zánikem naší koruny nezanikne pouze měnová, ale také i kurzová politika. ECB může provádět kurzovou politiku centralizovaně nebo decentralizovaně pomocí národních centrálních bank. Devizové intervence budou prováděny v rámci institucionálních kurzových vztahů mezi eurem a měnami zemí, které nepatří do EU, anebo jsou v rámci EU. Jakákoliv intervence v měnách zemí, které patří do EU, nesmí ovlivnit hlavní cíl ECB v podobě stability cenové hladiny. Objem devizových intervencí nebude omezen [23].

Velkou změnou pro ČNB bude ztráta vlastní měnové politiky a zánik české koruny jako oficiální měny České republiky. Nadále bude však pravidelně vykonávat veškeré typy operací na volném trhu, realizovat vyhlášení nabídkových řízení a jednotlivé finanční instituce budou stále udržovat minimální rezervy na účtu centrální banky. Ale rozhodnutí o přidělení likvidity bude již v plné kompetenci ECB. ČNB se také stane účastníkem platebního systému TARGET.

4.7 Výhody a nevýhody přijetí eura

Za hlavní výhodu zavedení eura v ČR lze považovat pokles transakčních nákladů spojených s výměnou měny. Národní měna se stane součástí jednotné měny téměř celé Evropy, což povede k poklesu nákladů na směnu měn a přeshraničních transferů jak v obchodním styku podnikatelů, tak i v turistice. Bude možné provádět platby v celosvětovém měřítku, protože euro měna patří mezi jednu ze tří světových měn.

Zavedení eura v České republice by mělo přímé i nepřímé dopady na obyvatelstvo a všechny ostatní sektory ekonomiky. Některé efekty přijetí eura lze pozorovat skoro okamžitě, ale mnohé dopady bude možno analyzovat až s určitým časovým odstupem. Mezi nepřímé přínosy ze zavedení eura může patřit růst zahraničního obchodu, příliv zahraničních investic, stabilizace veřejných financí a mezi nepřímé náklady dlouhodobý růst cenové hladiny. Přímé dopady ze zavedení společné měny jsou popsány níže.

4.7.1 Přímé přínosy ze zavedení společné měny

Omezení kurzového rizika

Změny měnových kurzů nejvíce dopadají na subjekty zapojené do finančních transakcí se zeměmi eurozóny. Mezi tyto subjekty patří podniky účastnící se zahraničního obchodu, investoři a veřejný sektor při vypořádání finančních operací v eurech a také občané směňující koruny za eura při cestách do zemí platících eurem [5].

Občané jsou tomuto riziku nejvíce vystaveni při cestách do zahraničí. V průběhu času totiž může dojít ke změně měnového kurzu CZK/EUR. Pokud bude koruna posilovat, znamená to pro občany ztrátu, protože při počátku cesty mělo euro proti koruně vyšší hodnotu než na jejím konci. Pro investory a veřejný sektor vstupuje riziko změny měnových kurzů do hry v okamžiku realizace eurových finančních operací, například čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti [31].

Efekt odstranění kurzového rizika vůči euru je trvalým a okamžitým přínosem pro ekonomiku v dané zemi. Například Slovenská národní banka ve své studii *Vplyv zavedenia eura na slovenské hospodárstvo*, která byla zpracována před zavedením společné měny na Slovensku, spočítala, že na základě odhadu ceny kurzového rizika (0,22 % hodnoty objemu transakcí vystavených eurovému riziku) a objemu transakcí podléhajících eurovému riziku (8,34 % HDP) je velikost eliminace kurzového rizika vůči euroměnám na úrovni 0,02 slovenského HDP. Výraznější pozitivní dopad omezení kurzového rizika na národní ekonomiku má například příliv zahraničního kapitálu, hlubší integrace finančních trhů, stabilizace veřejných financí a započtení přínosů z očekávaného růstu zahraničního obchodu. Lze také předpokládat, že zvýšení zahraničního obchodu bude spjato se zvýšením zaměstnanosti a zvýšením celkové životní úrovně v ČR [21].

Snížení transakčních nákladů

Se směnárenskými poplatky v bankách placenými při směně korun za eura souvisejí finanční náklady. Druhou složkou těchto nákladů jsou administrativní náklady a ty spočívají v nutnosti zabezpečit devizové operace [38].

Administrativní transakční náklady v sobě zahrnují hlavně náklady na správu účetních systémů umožňujících zpracování dat ve více měnách, správu devizových prostředků,

osobní náklady na zaměstnance zajišťující devizové operace a další. Samozřejmě nelze očekávat úplnou eliminaci jak administrativních, tak finančních transakčních nákladů, neboť existuje mnoho firem, které i nadále budou realizovat finanční transakce v několika měnách. Úspora transakčních nákladů nastane u podnikatelů, kteří obchodují pouze se zeměmi eurozóny. Kvantifikace potenciálních úspor z administrativních transakčních nákladů je v ČR velmi obtížná, protože relevantní data lze získat jen pomocí průzkumu u vzorku firem realizujících finanční operace v eurech. Většina firem zatím neprovedla interní analýzu možných úspor, protože termín přijetí eura je v ČR zatím nebyl pevně stanoven [31, 37].

V Maďarsku byla odhadnuta celková výše úspor transakčních nákladů na 0,18 – 0,30 % HDP. Polská národní banka se také nachází v tomto intervalu, konkrétně 0,21 % HDP a Slovenská národní banka odhadla úspory na 0,36 % HDP. Guvernér ČNB Miroslav Singer odhaduje úspory transakčních nákladů v ČR ve výši 0,5 % HDP [31].

Nižší náklady na obstarání kapitálu

Náklady na obstarání kapitálu se odvíjejí od cen finančních produktů dostupných na finančních trzích. Hlavním ukazatelem těchto nákladů jsou úrokové sazby. ECB se snaží o zajištění cenové stability s cílem udržet inflaci ve střednědobém horizontu pod 2 %. Díky nízké inflaci může ECB udržovat také nízké klíčové úrokové sazby [31].

Komerční banky v ČR nabízejí vyšší úrokové sazby, než jsou nabízeny v eurozóně, a to kvůli vyššímu rozpětí mezi výpůjčními a zápůjčními sazbami. Díky integraci finančních trhů a větší konkurenci lze předpokládat, že by toto rozpětí mohlo klesnout a snížit tak náklady na obstarání kapitálu [21].

Vyšší transparentnost cen

Ceny za zboží a služby jsou v celé eurozóně snadno srovnatelné a spotřebitel má možnost si vybrat cenově nejdostupnější produkt nabízený prodejcem také v jiné členské zemi EU. Toto by mělo pozitivně ovlivnit konkurenci na jednotném vnitřním trhu EU vedoucí k vyrovnávání cen schodného zboží a služeb prostřednictvím cenové arbitráže. Samozřejmě záleží na ochotě spotřebitelů vyhledávat informace o cenách v jiných zemích, dále na znalosti cizího jazyka, dopravních nákladech a důvěře v bezproblémové obchodní transakce [21].

Zkušenosti ze zemí, které euro přijali v roce 2002, neukazují výrazné sblížení cenových hladin a jejich případné snížení. Je to proto, že lze očekávat projevení efektu vyšší cenové transparentnosti až v dlouhodobém horizontu, kdy obchodníci zaregistrují výraznější ochotu spotřebitelů kupovat zboží ve členských státech eurozóny. Vyšší transparentnost cen bude mít trvalý přínos pro českou ekonomiku, ale zpočátku bude patrně jen mírný [21].

Eurozóna je největší obchodní velmocí na světě. Eurozóna se v roce 2006 podílela na více než 13 % světového obchodu, což je více než USA. Díky společné měně vzrostl obchod mezi státy eurozóny odhadem o 5 % až 15 % a dá se očekávat, že toto číslo ještě poroste [25].

4.7.2 Přímé náklady ze zavedení společné měny

Ztráta autonomní měnové politiky a ztráta kurzové politiky

Česká republika po přijetí eura úplně ztratí kurzovou politiku. Bude se muset akceptovat kurzová a měnová politika Eurosystému, přičemž ČNB bude jedním členem tohoto rozhodovacího mechanismu, který zahrnuje ECB a všechny národní centrální banky ostatních členských zemí EU, které přijaly euro. V případě zásadních vnitřních a vnějších šoků dopadajících na českou ekonomiku může být „cena“ za opuštění měnové a kurzové politiky příliš vysoká. V případě asymetrického šoku, tj. šoku, který neovlivní dané území jako celek, ale jiné některé jeho části, by se ČNB snažila pomoci ekonomice například devalvací koruny, aby podpořila vývoz na zahraničních trzích, nebo snížením úrokové sazby, aby měli výrobci snazší přístup ke kapitálu. Ale v eurozóně nelze očekávat, že by se podobným způsobem zachoval Eurosystém. Ten by totiž musel devalvovat euro nebo snížit klíčové úrokové sazby pro celou eurozónu, což rozhodně neudělá. Postiženému členskému státu tak zůstávají pouze k dispozici nástroje fiskální politiky a automatické tržní mechanismy (flexibilita mezd a cen, mobilita práce a kapitálu). Ale kvůli rigidním trhům práce nelze na tyto samovyrovnávací mechanismy příliš spoléhat a také fiskální nástroje jsou omezeny pravidly Paktu stability a růstu, který zakazuje provádět příliš expanzivní fiskální politiku [31, 37].

Bezprostřední růst cenové hladiny

Se zavedením eura v ČR je velká obava občanů ze zvýšení cen. Při správném zaokrouhlování cen na nejbližší eurocent po přepočtení podle přepočítacího koeficientu se šesti platnými číslicemi je takováto obava zbytečná. Problém by mohlo být zaokrouhlování psychologických cen končících číslicí 0, 5 nebo 9. Je možné, že dojde ke skokovému zvýšení cen, které jsou prezentovány formou katalogu a jídelního lístku. Zkušenosti ostatních zemí, které euro už přijaly, ukazují, že podnikatelé čekají na euro a nepouštějí se do tisku nových katalogů či jídelních lístků rok nebo i dva před plánovaným přijetím eura. Při přeceňování na euro pak do ceny zahrnou i dříve odložené cenové úpravy [31].

Zavedení eura ve dvanácti členských zemích EU v roce 2002 nebylo spojeno s velkým růstem celkové cenové hladiny. Eurostat vyčíslil, že na celkové inflaci eurozóny měřené pomocí indexu HICP, která byla v roce 2002 ve výši 2,3 %, se dopad zdražování po zavedení eura podílel hodnotou 0,12 – 0,29 %. Průzkum veřejného mínění však ukázal, že občané odhadovali vyšší růst cen, než ve skutečnosti byl [21].

Administrativní a technické náklady přechodu na euro

Své softwarové programy pro účetnictví, daňová přiznání, fakturace, finanční řízení a mnoho další budou muset podnikatelé, finanční instituce a instituce veřejného sektoru přizpůsobit tak, aby tyto programy dokázaly pracovat se dvěma měnami v období půl roku před zavedením eura a rok po jeho přijetí. Předpokládá se, že IT náklady budou tvořit 60 % administrativních a technických nákladů. V obou měnách budou muset být vystavovány také faktury, výpisy z bankovních účtů, výplatní pásky, oznámení o výši důchodů a sociální dávky. Také v obchodech, katalozích nebo na internetu budou muset být zobrazeny ceny v korunách a v eurech. Budou muset být vyškoleni zaměstnanci, kteří pracují s penězi, aby rozpoznali bezpečnostní prvky bankovek a aby uměli zacházet s novým softwarem. Další náklady budou spojené se šířením informací o přijetí eura [21].

Vyčíslení těchto nákladů přechodu na euro by bylo možné v ČR získat terénním šetřením přímo na vzorku vybraných ekonomických subjektů, ale při neznalosti a vzdálenosti termínu přijetí eura je to zatím bezpředmětné [21].

Specifické náklady bankovního sektoru

Náklady spojené s přípravou, výrobou a distribucí nových eurobankovek a mincí ponese ČNB. Zahrnuje to i stažení korunových mincí a bankovek z oběhu včetně jejich likvidace. Komerční banky musí přizpůsobit své bankomaty, aby byly schopny vyplácen euroměnu. S tím také souvisí bezplatná výměna korunových bankovek za eurové a přeměna softwaru pro zobrazování hodnoty vybírané částky v eurech. S ohledem na nedostatečně podrobné informace o devizových operacích bank není možné přesně určit výši transakčních nákladů [31].

Závěrem lze říci, že kdyby Česká republika přijala společnou měnu euro, může počítat s rostoucí mírou inflace, která by byla způsobena doháněním ekonomické úrovně ostatních členských států a působením dalších vlivů, hlavně ztráty autonomní měnové politiky. Zavedení euroměny přináší také vyšší cenovou transparentnost, ale nelze očekávat, že by se úplně odstranily cenové disparity.

4.8 Budoucnost eurozóny

Eurozóna vznikla jako politický projekt, který měl svým působením stimulovat ekonomické a politické sjednocení v Evropské unii. Ale vznik eurozóny nebyl v souladu s ekonomickými teoriemi ani jako optimální měnová zóna, ale právě jako politické rozhodnutí. Byly tedy upřednostněny politické zájmy před ekonomickou realitou. Ekonomiky jednotlivých států nebyly plně kompatibilní a při vstupu do eurozóny některé státy nesplňovaly a ani stále nesplňují daná kritéria. Před vstupem dalších zemí do eurozóny by se nejdříve měla přehodnotit celá situace a vytvořit postup, podle kterého by se měla zvýšit stabilita a výkonnost celé měnové unie [39].

Dluhová krize se postupně šíří eurozónou už od konce roku 2008. Příčin této krize je mnoho a patří mezi ně i vysoký veřejný dluh části eurozóny. Toto zadlužení bylo způsobeno nezodpovědným nastavením fiskálních politik některých států (hlavně Řecka). Vlivem rozdílů ve výkonnosti a konkurenceschopnosti jednotlivých ekonomik se mezi tyto státy zařadily i řádně hospodařící země eurozóny (Irsko a Španělsko). Prvním státem, který byl postižen dluhovou krizí, bylo Řecko, které v dubnu roku 2010 muselo požádat Mezinárodní měnový fond a Evropskou unii o pomoc. Na začátku listopadu 2010

následovalo Řecko také Irsko a v dubnu 2011 pak Portugalsko. Dluhy a nedůvěra trhů ohrožují, ale i další země EU.

Graf č. 6: Vládní dluh k HDP členských států EU v %

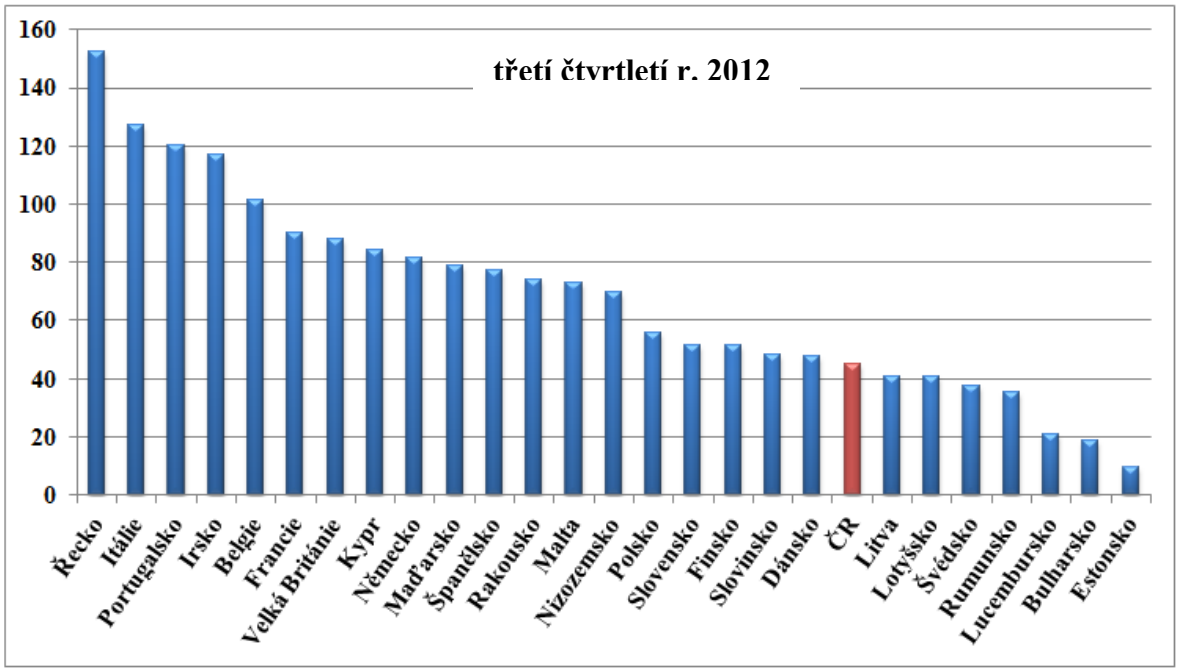

Zdroj: EUROSTAT, vlastní zpracování

Z Grafu č. 6 je patrné, že nejvyšší poměr vládního dluhu k HDP na konci třetího čtvrtletí roku 2012 byl zaznamenán v Řecku (152,6 %). Hned za Řeckem je Itálie (127,3 %), Portugalsko (120,3 %) a Irsko se 117 %. Nejnižší vládní dluh k HDP vykazuje Estonsko (9,6 %), Bulharsko (18,7 %) a Lucembursko (20,9 %). Česká republika v porovnání s ostatními státy Evropské unie si nevede špatně, ve třetím čtvrtletí roku 2012 byl vládní dluh k HDP 44,9 % (na konci roku 2012 to bylo 45,5 %). Je také vidět, že roste veřejné zadlužení k HDP takovým tempem, že již 12 ze 17 členských států eurozóny se s veřejnými dluhy přehouply přes hranici 60 % HDP, což je hranice pro plnění konvergenčního kritéria.

Irsko svůj veřejný dluh během posledních 5 let dokonce zvýšilo téměř na čtyřnásobek. Naopak Bulharsko dokázalo snížit veřejný dluh z necelých 54 % v roce 2001 na 15 % v roce 2011. Na předních příčkách se drží Řecko a Itálie, které v posledních 9 letech přesahují hranici 100 %. Nejsilnější tahouni eurozóny (Německo a Francie) mají dluh v rozmezí 80 – 90 % [40].

4.8.1 Obětovat euro a zachránit Evropu?

Už v roce 1998 univerzitní profesoři v čele se známým německým euroskeptikem Joachimem Starbattym zaútočili na rozhodnutí zavést euro jako společnou měnu členských států EU. Podali i stížnost k německému ústavnímu soudu, tam ale neuspěli a stali se terčem nevybíravých útoků. Dříve se o jejich články noviny praly a po této události jim odmítaly články vydávat. Ovšem Joachim Starbatty, Wilhelm Hankel, Karl Albrecht Schachtschneider a Wilhelm Nölling se po těchto útocích nestáhli do ústraní a znovu se připomněli v souvislosti s bankrotem řecké ekonomiky. Z neuznávaných penzistů se pomalu stávali vážení vizionáři, protože to, co předpověděli, se stávalo skutečností. Opět podali stížnost k ústavnímu soudu, tentokrát napadli německou půjčku Řecku, opět byla zamítnuta. V ní upozorňovali na to, že takovým postupem je porušována Maastrichtská smlouva, která zakazuje státům EU finančně pomáhat jiným státům. A tvrdili, že by se mělo Řecko vrátit ke své původní měně – drachmě [41].

Bruno Bandulet, Wilhelm Hankel, Bernd-Thomas Ramb, Karl Albrecht Schachtschneider a Udo Ulfkotte předvídají fatální rizika slábnoucí jednotné měny i společného evropského zadlužování v důsledku snahy zachránit problémové ekonomiky před krachem. Zároveň upozorňují na pomalé oklešťování demokratických práv i suverenity jednotlivých zemí EU. Němečtí měnoví a hospodářští experti navrhují zásadní řešení v zájmu záchrany celé Evropy a neváhat s obětováním eura, jež je stejně dříve či později odsouzeno k zániku [42].

Před vstupem do eurozóny také varují světoví ekonomové jako např. americký ekonom a nositel Nobelovy ceny za ekonomii Milton Friedman, který považuje zavedení eura za značný omyl a v roce 2003 předpovídal, že se eurozóna za 10 – 15 let rozpadne. Domnívá se, že společná měna směřuje spíše k rozporům, rivalitě mezi státy a způsobuje měnové turbulence, než aby vedla k jednotě. Myslí si, že na rozdíl od Spojených států amerických a americkému dolaru nemá Evropa předpoklady pro společnou měnu, tj. jednotnou řeč a společnou kulturu. Dalším kritikem je americký profesor Martin Feldstein, ten se domnívá, že cyklické a inflační podmínky se v jednotlivých zemích liší, což může způsobit protekcionistické snahy, neboť jednotlivé země se od sebe liší strukturou průmyslu, či uplatňovanými hospodářskými politikami kvůli rozlišným cyklickým podmínkám. Z evropských představitelů je euroskeptikem Margaret Thatcherová, která odmítla

společnou měnu a považuje ji za osudovou chybu, která skončí neúspěchem. Euroskeptik Charles Tannock je toho názor, že nelze zmírnit nerovnováhy jednotnou úrokovou měrou, ta naopak může dle Tannocka způsobit inflaci v jedné zemi a v druhé zemi eurozóny vyvolat recesi. Jeho názory se dají označit až za extrémní, protože se o Evropské unii vyjadřuje jako o utopii [43].

Zajímavý je také názor uznávaného ekonoma a vedoucího Kanceláře prezidenta republiky Václava Klause Jiřího Weigla, který říká o krizi eurozóny, že stabilní vyřešení dnešní krize by vyžadovalo urychlené sjednocení fiskální a hospodářské politiky v rámci eurozóny, což znamená její politické sjednocení. Eurozóna se buď musí urychleně ekonomicky a politicky integrovat, nebo nemůže v současné podobě přežít. Ani Jiří Weigl však nevidí přijetí tohoto řešení příliš reálně [43].

4.8.2 Možné scénáře vývoje eurozóny

V médiích se nejvíce hovořilo o scénáři, který uvažuje o vystoupení zemí, které mají problémy s finanční a ekonomickou krizí. Nejčastěji je zmiňováno Řecko, Itálie, Španělsko, Portugalsko nebo Irsko. S největší pravděpodobností tento scénář nenastane, problémové státy si jsou totiž vědomy, že v krátké době by náklady vystoupení z eurozóny výrazně převýšily možné přínosy. Na druhou stranu ostatní členské státy eurozóny nemají žádný legislativní nástroj, jak tyto státy vyloučit z eurozóny. Hovořilo se také o řízeném bankrotu nejvíce zadlužených zemí. Ale bylo by to velmi nákladné i pro banky a další finanční instituce např. ve Francii, Německu nebo Velké Británii.

Wilhem Hankel, německý profesor a ekonom, navrhuje dva návrhy, jak Evropu stabilizovat. První návrh spočívá v tom, že by se státy vrátily k poměrům, které tu panovaly před zavedením euro měny, a z EMU by bylo to, čím kdysi bývala – unie směnných kurzů. *„Euro by bylo jako fiktivní měna jakýmsi druhým ECU. Neměli bychom ho v peněženkách, ale používalo by se jako kalkulační jednotka pro stanovení směnných kurzů. Používaly by ho pouze centrální banky.“* [43, s. 53] Druhý návrh se obrací do historie finančních kolapsů, kdy se v zemích využívalo více národních měn. Po rozpadu Rakouska se platilo se např. českými korunami, maďarskými pengö a mnoho dalšími národními měnami. V oběhu ale pořád zůstávala i původní měna. Tento postup nezpůsoboval žádné velké výdaje nebo zhroucení celého systému. Obyvatelé mohli platit

starou měnou a novou si ukládat do banky nebo obráceně. Po mnoha letech, kdy byly státy samostatnější, začaly stahovat starou říšskou měnu z oběhu a vyměňovali ji za novou k pevně určenému kurzu. Jednalo se tehdy o systém klouzavého přechodu. Nenastala žádná krize, chaos a kolaps bank. *„Jestliže hned teď nevyřešíme problém eura tím, že zrušíme měnovou unii a vrátíme se k národním měnám, skončí euro jako svého času transferový rubl někdejšího SSSR nebo jako východoněmecká marka. A tomu je třeba zabránit“* [42, s. 54].

Ekonom a matematik Bernd-Thomas Ramb navrhuje také dva plány. Prvním plánem by bylo vytvoření nové měnové unie, která by měla původní euro. Nebo by Německo z EMU vystoupilo, byla by měnová reforma a zavedlo by novou německou marku. Je zde ale riziko, že by mohlo dojít k rozpadu Spolkové republiky Německo s tím, že by si každá spolková země zavedla vlastní měnu. Druhý plán, který Ramb upřednostňuje je obdobný, jako navrhuje Hankel a znamenal by, že by se vedle eura zavedla paralelní měna. Ramb odvodil křivku pravděpodobnosti, že Německo provede měnovou reformu a v roce 2017 to bude pravděpodobnost přesně 50 % a v roce 2030 činí pravděpodobnost měnové reformy 98 % [42].

Bruno Bandulet předkládá scénář, který se nazývá „finanční represe“ a je jakousi alternativou k měnové reformě. Spočívá v tom, že emisní banka udržuje úroky, za které půjčuje bankám, dlouhodobě pod úrovní inflace, která pořád roste. Výsledkem je pomalé vyvlastnění střadatelů a oddlužení státu. Něco obdobného prováděly po roce 1945 vlády USA a Velké Británie. Bandulet říká: *„Pokud Německo zůstane v eurozóně, náklady s tím spojené budou dlouhodobě vyšší než výhody, které mu z toho možná plynou. Pokud ale eurozónu opustí, ocitne se na lavici obžalovaných; v každém kartelu je totiž viníkem ten, kdo z něj vystoupí jako první“* [42, s. 87].

Na jaře roku 2010 se v britském tisku objevila informace, že zástupci Francie a Německa zkoumali možnost rozdělení eurozóny na dvě části. První část měla zahrnovat ekonomicky silnější a stabilnější země (Francie, Nizozemsko, Rakousko a Finsko) a druhá část problémové země (jihoevropské země v čele s Řeckem a Irsko). První část, ta silnější, by měla tzv. supereuro (potenciální označení deutsche euro či deuro) a slabší země by si nechaly staré euro. Nad touto variantou úředníci strávili několik měsíců, nakonec ji opustili jako nereálnou [43].

Pokud by vystoupily jen některé státy z eurozóny, zaplatily by vysokou daň v podobě znehodnocení měny, skokového růstu inflace, růstu úrokové sazby, znehodnocení aktiv a odivu zahraničního kapitálu. Pokud by došlo k rozpadu celé eurozóny a státy by se vrátily k původním národním měnám, mělo by to méně negativní reakce finančních trhů. Návrat k národním měnám by byl obdobný procesu při zavádění eura. Docházelo by pouze k výměně eura za národní měny a rozhodovací pravomoci o monetární politice by se vrátily zpět na národní úroveň. Je jasné, že jestliže přechod na euro byl připravován několik let, přechod zpět na národní měnu by musel být uskutečněn s minimálními přípravami a také by přinesl řadu problémů pro fungování národních ekonomik. Příkladem může být Slovenská národní banka, která úspěšně provedla oddělení české a slovenské koruny po „neplánovaném“ kolapsu plánů o fungování měnové unie po rozdělení ČSFR v roce 1993. České republice zůstala celá kapacita centrální banky v Praze a Slovensko si muselo v krátké době vytvořit zcela nový systém centrálního bankovnictví.

Německé průzkumy ukázaly, že 58 % Němců se obává o své úspory a 68 % nevěří, že se podaří euro měnu stabilizovat pomocí tzv. záchranných balíčků. A přes 80 % obyvatel v Německu je přesvědčeno, že nejhorší část krize je teprve čeká [42].

Udo Ulfkotte uvedl, že Evropě hrozí státní bankroty a hospodářské zruinování. V prosinci 2011 americký hospodářský magazín *Wall Street Journal* otiskl senzaci, kterou většina evropských médií jednoduše zamlčela. Jednalo se o to, že centrální banky členských států eurozóny tajně vypracovaly nouzové plány pro případ pádu eura. Dokonce už ani sama ECB nevěří v trvalou budoucnost společné měny [42].

4.8.3 Rozšíření Evropské unie

O vstup do Evropské unie usiluje Chorvatsko, Turecko, Makedonie, Island, Černá Hora, Srbsko, Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo.

Chorvatsko požádalo v roce 2003 o vstup do EU a o rok později se stalo kandidátskou zemí EU. V referendu, které se konalo v roce 2012, chtělo 66 % voličů vstoupit do EU. Oficiálním členem Evropské unie se tak stane Chorvatsko 1. července 2013 [44].

O vstupu Turecka do EU se už dlouhou dobu diskutuje. Přihlášku o vstup podalo už v roce 1987 a rádo by vstoupilo do EU tento rok, což EU považuje za nerealistické. Hodně se

diskutuje a zvažuje to, zda by nebylo nejlepší nabídnout Turecku spíš privilegované partnerství než samotný vstup do Evropské unie. Odpůrci vstupu Turecka do EU poukazují na to, že větší část území leží v Asii, sousedí s nestabilními zeměmi, má špatné vztahy se sousedním Kyprem, který je členem EU a eurozóny a pochybují o pokroku v oblasti dodržování lidských práv. Největšími odpůrci jsou Německo, Francie a Rakousko. Naopak příznivci poukazují na to, že by vstup Turecka do EU znamenal stabilizaci jeho institucí a právního řádu a posílilo by to význam ekonomiky EU ve světě. Přineslo by to také výrazné navýšení pracovní síly a populace Evropské unie (Turecko by byla s Německem největší země EU). Mezi příznivce vstupu Turecka do EU patří Česká republika, Velká Británie, Švédsko a Polsko [45].

Makedonie podala přihlášku ke vstupu do EU v roce 2004 a v roce 2005 ji byl udělen status kandidátské země. A v roce 2012 Evropská komise zahájila přístupová jednání [46].

Island podal v červenci 2009 oficiální přihlášku do Evropské unie, ta byla v rekordním čase zpracována a v únoru 2010 Evropská komise doporučila Evropské radě udělit Islandu status kandidátské země a zahájit vyjednávání o členství. Oficiální kandidátskou zemí se Island stal v červnu 2010 [47].

V prosinci 2008 podala přihlášku o členství v Evropské unii také Černá Hora a status kandidátské země Černé Hoře byl udělen v prosinci 2010. Přístupová jednání byla zahájena v červnu 2012 [48].

Srbsko žádá o členství v Evropské unii ke konci roku 2009 a oficiálním kandidátem na vstup do Evropské unie se stalo v březnu 2012 [49].

Albánie také podala žádost v roce 2009 o členství v EU a v říjnu 2012 Evropská komise doporučila, aby byl Albánii poskytnut status kandidátské země [50].

Jako potenciální kandidátské země jsou oficiálně stanoveny zbývající balkánské státy – Bosna a Hercegovina a Kosovo. Bosna a Hercegovina chtěla podat přihlášku o členství v EU minulý rok, ale neučinila pokrok v reformách, které EU vyžaduje [51].

5 Zhodnocení výsledků

Významným krokem pro Českou republiku je integrace do Evropských struktur, a to zavedení jednotné měny. Česká republika se od vstupu do Evropské unie podílí na třetí fázi Hospodářské a měnové unie. Se vstupem do EU byla ČR udělena přechodná výjimka pro zavedení eura. Mezi obyvateli zájem o euro měnu rapidně klesl, většina občanů si myslí, že přijetí společné měny bude znamenat výrazné zdražení. Objevují se i obavy spojené se ztrátou kontroly nad domácí měnou, s nestabilitou eurozóny a dokonce s očekáváním zrušení společné evropské měny v důsledku zadluženosti některých zemí eurozóny.

Česká republika se potýká se značnými problémy v rámci veřejných financí a momentálně tedy neplní kritérium udržitelnosti veřejných financí a kritérium cenové stability. Vyhodnocení plnění kritéria stability měnového kurzu je možné až poté, co česká koruna vstoupí do kurzového mechanismu ERM II a bude stanovena centrální parita koruny k euru. Avšak nesmíme zapomínat na základní fakt, že se Česká republika při vstupu do EU zavázala euro přijmout. Otázkou tedy zůstává, kdy nastanou nejvhodnější podmínky pro vstup ČR do třetí fáze EMU, kdy bude nejvhodnější doba pro zavedení společné měny. To znamená, kdy bude České republice splňovat všechna konvergenční kritéria.

Sladěnost České republiky s eurozónou a připravenost na přijetí eura je nedostačující. Po stupu do měnového mechanismu ERM II by mohly nastat problémy s inflačními tlaky, měnová politika se bude muset zaměřit na dva cíle – inflační a kurzový. Vstupem do ERM II přestoupí ČR ze systému řízeného floatingu na pevný kurz s fixací na euro. V současné době existují rozdíly mezi cenovými hladinami ČR a eurozóny, tak by mohlo být riziko inflačních tlaků veliké. Proto má ČNB v úmyslu setrvat v mechanismu měnových kurzů ERM II pouze nezbytnou dobu – 2 roky. Nejdůležitější bude určit odpovídající výši centrální parity a nastavit vhodnou dobu pro vstup, nejlépe v době stabilního hospodářského vývoje a dostatečné reálné konvergence.

Za hlavní výhodu zavedení eura v ČR lze považovat pokles transakčních nákladů spojených s výměnou měny. Euro měna v České republice by přinesla také vyšší cenovou transparentnost, ale nelze očekávat, že by se úplně odstranily cenové disparity. Největší nevýhodou společné měny je jednoznačně ztráta autonomní měnové politiky. Může také

dojít k růstu míry inflace, která by byla způsobena dohánění ekonomické úrovně ostatních členů eurozóny.

Protože nebylo stanoveno datum pro přijetí eura v ČR, tak v nejbližší době ČNB může uskutečnit pouze ty úkoly, které nejsou časově ovlivněny. Patří mezi ně například příprava legislativy, vyjasnění principů zaokrouhlování ve specifických případech, dopracování strategie duálního označování cen atd. Povinností ČNB jsou i změny v oblastech statistiky, účetnictví, auditu, bankovních obchodů a zejména začlenění operací na volném trhu ČR do organizační struktury ECB. Nezbytné bude i převedení informačních systémů na euro.

Institucionálním zastřešením příprav pro zavedení eura byla zřízena Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. Obsahuje šest pracovních skupin zaměřených na konkrétní oblasti: finanční sektor, nefinanční sektor a ochranu spotřebitele, veřejné finance a veřejnou správu, legislativu, komunikaci, informatiku a statistiku. ČNB se angažuje v rámci finančního sektoru a spolu s MF ČR se věnuje komunikaci s veřejností. Národní koordinační skupina také sestavila Národní plán pro přijetí eura, který určuje hlavní úkoly pro jednotlivé sektory. ČNB každý rok zveřejňuje na svých internetových stránkách Zprávu o plnění Národního plánu pro přijetí eura. Spolu s vládou v roce 2006 ustanovila scénář pro zavedení eura v ČR jako tzv. „Velký třesk“ neboli „Big bang.“

Česká národní banka hraje zásadní roli v oblasti hotovostního a bezhotovostního styku. Bezhotovostní platební styk se musí plně začlenit do systému TARGET a převést veškeré platební styky na euro. V rámci celého procesu bude nejsložitější a technicky nejnáročnější pro ČNB zajistit bezproblémový chod výměny hotovostního eura za české koruny. Podle předběžných odhadů bude nutno zajistit 230 – 250 milionů kusů bankovek a přibližně 1 mld. mincí a zároveň stáhnout z oběhu skoro 300 milionů kusů bankovek a 800 milionů kusů mincí. ČNB si bude muset peníze na předzásobení pravděpodobně půjčit od ECB nebo od některých jiných bank v eurozóně, neboť ona sama bude moci zahájit ražbu mincí přibližně půl roku před vstupem do eurozóny, kdy bude příslušnými orgány EU rozhodnuto o zrušení dočasné výjimky na zavedení eura pro Českou republiku.

Původně bylo zamýšleno, aby euro měna byla zavedena ve všech členských zemích. Nicméně k tomu nedošlo, jelikož v některých zemích převažovaly hlasy odpůrců společné měny a jednotné politiky Evropské centrální banky. Lze tedy pozorovat v jednotlivých zemích různé přístupy k přijetí eura. Země jako Dánsko, Švédsko a Velká Británie se snaží

svůj vstup do EMU co nejvíce oddálit z obav ze ztráty své ekonomické suverenity. Jsou i země, které dokonce odmítly vstoupit do samotné Evropské unie, jako Švýcarsko nebo Norsko. Ve skupině zemí, které přistoupily do Evropské unie s Českou republikou v roce 2004 lze nalézt státy, které zase naopak usilují o co nejrychlejší vstup do třetí fáze měnové unie, na základě názoru, že to přispěje ke stimulaci ekonomického růstu. Na druhé straně jsou země, které se zavedením společné měny váhají, neboť chtějí nejdříve dosáhnout konkurenceschopnosti.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo provést zhodnocení současné míry připravenosti České republiky na přijetí jednotné měny, vyhodnotit plnění konvergenčních kritérií a představit základní rizika a přínosy s přijetím společné měny.

V současné době Česká republika neplní kritérium udržitelnosti veřejných financí a kritérium cenové stability. Plnění kritéria stability měnového kurzu v tutu chvíli není možné vyhodnotit, protože česká koruna se neúčastní kurzového mechanismu ERM II. Česká republika v současnoti bez problémů plní kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. Z toho vyplývá, že ČR není připravena na přijetí společné měny a ani nestanovila termín, kdy by mohla euro měnu zavést.

V této době eurozóna zažívá dosud nejhorší krizi ve své historii. Již na počátku přípravy vzniku hospodářské a měnové unie bylo jasné, že celý projekt eurozóny se uskuteční pouze za účasti Německa. Spouštěcím mechanismem rozpadu celé eurozóny by tedy mohlo být vystoupení právě této země. Je velkou otázkou do kdy budou němečtí občané ochotni platit dluhy jiných členů eurozóny. Pokud Německo odmítne z politických či ústavních důvodů zúčastnit se záchranných mechanismů, jejich financování se zhroutí a eurozóna se s největší pravděpodobností rozpadne. Platí tedy, že euro stojí a padá s Německem.

Závěrem dle mého názoru mohu říci, že je rozumné, aby se Česká republika i nadále držela své české koruny a nesnažila se stát součástí předlužené eurozóny. Otázkou však zůstává, jak dlouho bude moci si tento stav Česká republika zachovat, protože nesmíme zapomínat na základní fakt, že se při vstupu do Evropské unie zavázala euro přijmout.

7 Seznam použitých zdrojů

[1] Hospodářská a měnová unie. Evropská komise [online]. © 1995-2012 [cit. 2012-08-27]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm>

[2] MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006, 269 s. ISBN 80-245-1053-7.

[3] SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.

[4] *Jedna měna pro jednu Evropu: cesta k euru*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, c2008, 20 s. ISBN 978-92-79-07712-8.

[5] LACINA, Lubor, et al. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii.* Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

[6] FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

[7] Green paper on the practical arrangements for the introduction of the single currency [online]. [cit. 2012-09-30]. Commission Of The European Communities. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1995:0333:FIN:EN:PDF>

[8] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. Vyd. 4. Praha: Management Press, 2008, 627 s. ISBN 978-80-7261-132-4.

[9] Hospodářská a měnová unie (HMU) a euro: Dějiny měnové spolupráce. *Europa* [online]. © 1995-2012 [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_7/index_cs.htm>

[10] Evropský měnový systém. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html>

[11] JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Euro dříve, nebo později?: sborník textů*. Vyd. 1. Editor Petr Mach. Praha: CEP Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007, 89 s. Ekonomika, právo, politika, č. 56/2007. ISBN 80-865-4763-9.

[12] MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnové instituce: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2002, 251 s. ISBN 80-245-0431-6.

[13] PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika.* 1. vyd. Praha: Krigl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

[14] Výkladový slovníček. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovnik.html?PG=T>

[15] ECB, ESCB a Eurosystém. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/index.cs.html>

[16] ŠREIN, Z. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008. 298 s. ISBN 978-80-7414-077-8.

[17] Evropská centrální banka. *Euroskop.cz* [online]. © 2005-12 [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka>

[18] Evropská investiční banka. *EU2009.CZ* [online]. © 2009 [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://www.eu2009.cz/cz/about-the-eu/eu-institutions-and-bodies/european-investment-bank/evropska-investicni-banka-552/index.html>

[19] Podmínky pro přijetí eura. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html>

[20] BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace.* Vyd. 2. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2001, 138 s. ISBN 80-245-0158-9.

[21] LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. *Euro: ano-ne?*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010, 319 s. Ekonomie studium. ISBN 978-80-87197-26-4.

[22] HELÍSEK, Mojmír. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 206 s. ISBN 978-807-3801-823.

[23] Hospodářská a měnová politika v EU. *Česká národní banka* [online]. © 2003-2012 [cit.2012-11-20].
Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>

[24] Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. © 2005-2009 [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/vyhodnoceni_maastricht_2012.pdf>

[25] Deset let eura: 10 příběhů o úspěchu. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 24 s. ISBN 978-92-79-09234-3.

[26] Česká republika v EU: Historie vstupu ČR do EU. *Evropská komise* [online]. © 1995–2012 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm>

[27] Česká národní banka v kontextu nadcházejícího vstupu ČR do Evropské unie (Evropské měnové unie). *EUROPEUM* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.europeum.org/cz/integrace/33-integrace--11/800-ceska-narodni-banka-v-kontextu-nadchazejiciho-vstupu-cr-do-evropske-unie-evropske-menove-unie>

[28] Evropská měnová unie. *Euroskop.cz* [online]. © 2005-12 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/42/12731-menova_politikam.pdf>

[29] Strategie přistoupení České republiky k eurozóně. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. © 2005 [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_pristoupeni_11297.html>

[30] Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium. *Zavedení eura* [online]. 2003 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/ermII_15_07_2003.pdf>

[31] Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR. *Euroskop.cz* [online]. 2007 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf>

[32] *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2., rozš. vyd. Editor Ivana Pečinková. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008, 215 s. ISBN 978-807-3251-383.

[33] Analýzy stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou. *Česká národní banka* [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2012.pdf>

[34] Národní plán zavedení eura v České republice. *Zavedení eura v České republice* [online]. 2007 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_EURO_06-08-07.pdf>

[35] Scénáře přijetí eura. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html>

[36] Harmonogram zavedení eura v České republice. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_harmonogram_zavedeni.html>

[37] Euro v ČR. *Euroskop.cz* [online]. 2007 2007 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/786/sekce/euro-v-cr/>

[38] "Euro, statistika a deflace": Sborník textů. *Centrum pro Ekonomiku a Politiku* [online]. 2003 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik25.pdf>

[39] Limity politického voluntarismu eurokratů: Jak to vypadá na rozcestí evropské integrace. *Revue Politika* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné

z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/1650/limity-politickeho-voluntarismu-eurokratu>

[40] Zadluženost státu: Současný stav EU. *Veľká Epocha.sk* [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2011091017895/Zadluzenost-statu-Soucasny-stav-EU.html>

[41] Kauza euro: Čtyři němečtí penzisté zachraňují Evropu. *Euroskop.cz* [online]. © 2005-13 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9008/16982/clanek/kauza-euro-ctyri-nemecti-penziste-zachranuji-evropu/>

[42] BANDULET, Bruno. *Zachránit Evropu? Obětovat euro!: pět expertů objasňuje základní otázky státního bankrotu.* Vyd. 1. Překlad Jiří Vodvárko. Liberec: Dialog, 2012, 115 s. Krize naděje. ISBN 978-807-4240-522.

[43] FAJMON, Hynek. *Euro versus koruna: dilemata jednotné měny v době dluhové krize*. 4., rozš. vyd. Editor Ivana Pečinková. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 339 s. ISBN 978-80-7325-265-6.

[44] Croatia. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/croatia/index_en.htm>

[45] Turkey. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/turkey/index_en.htm>

[46] The former Yugoslav Republic of Macedonia. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/fyrom/index_en.htm>

[47] Island. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/iceland/index_en.htm>

[48] Montenegro. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/montenegro/index_en.htm>

[49] Serbia. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/serbia/index_en.htm>

[50] Albania. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/albania/index_en.htm>

[51] Check current status. *European Commission* [online]. © 1995–2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/countries/check-current-status/index_en.htm>

8 Přílohy

Příloha č. 1: Inflace v zemích eurozóny v %

Příloha č. 2: Mapa zemí používající euro měnu

Příloha č. 3: Institucionální struktrua příprav na zavedení eura

Příloha č. 1: Inflace v zemích eurozóny v %

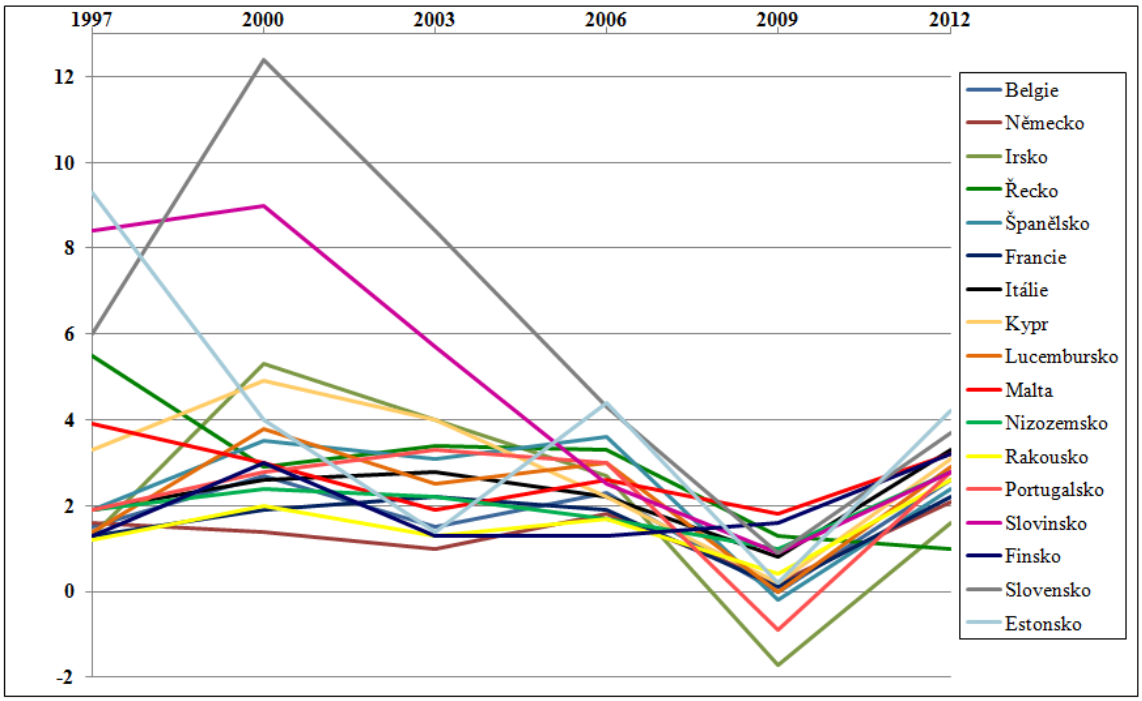

Zdroj:EUROSTAT, vlastní zpracování

Příloha č. 2: Mapa zemí používající euro měnu

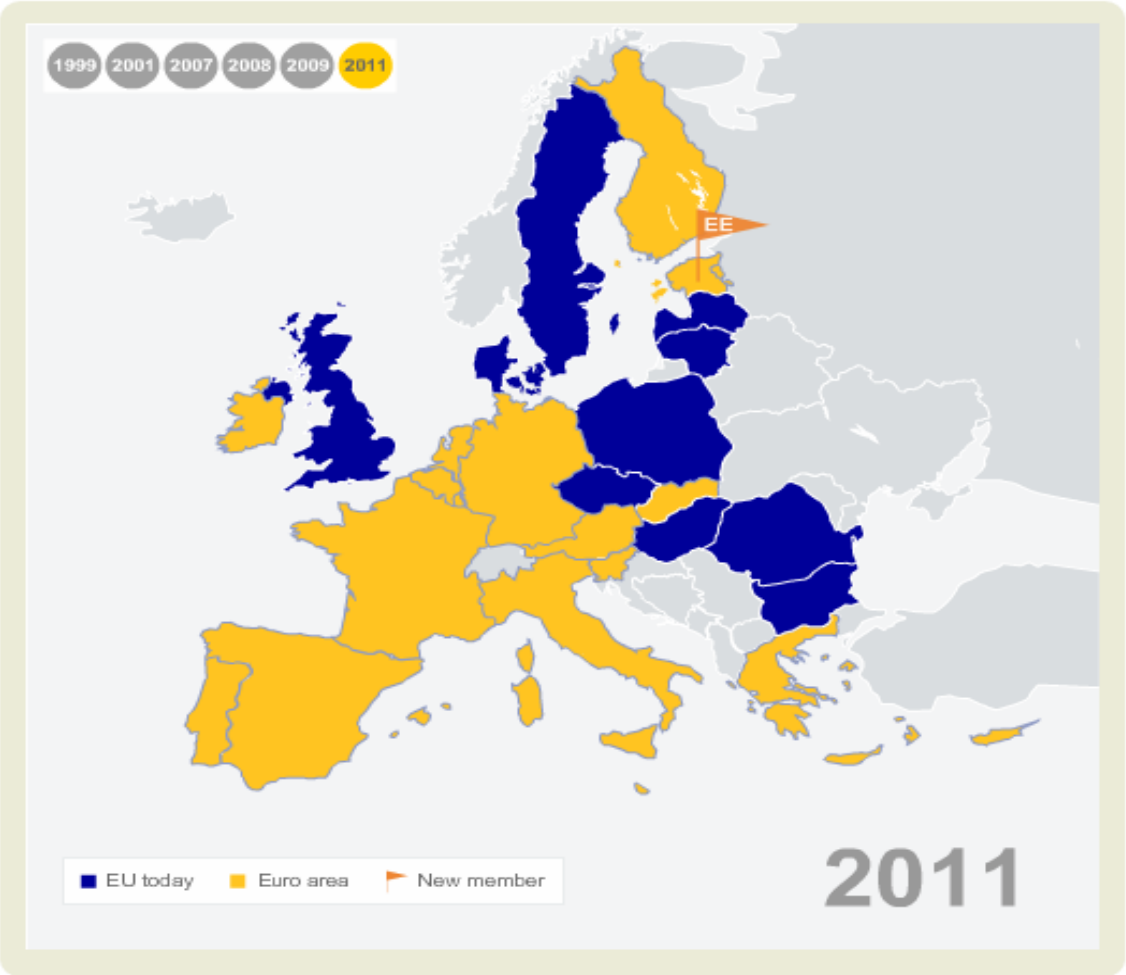

Zdroj: European Central Bank

Příloha č. 3: Institucionální struktura příprav na zavedení eura

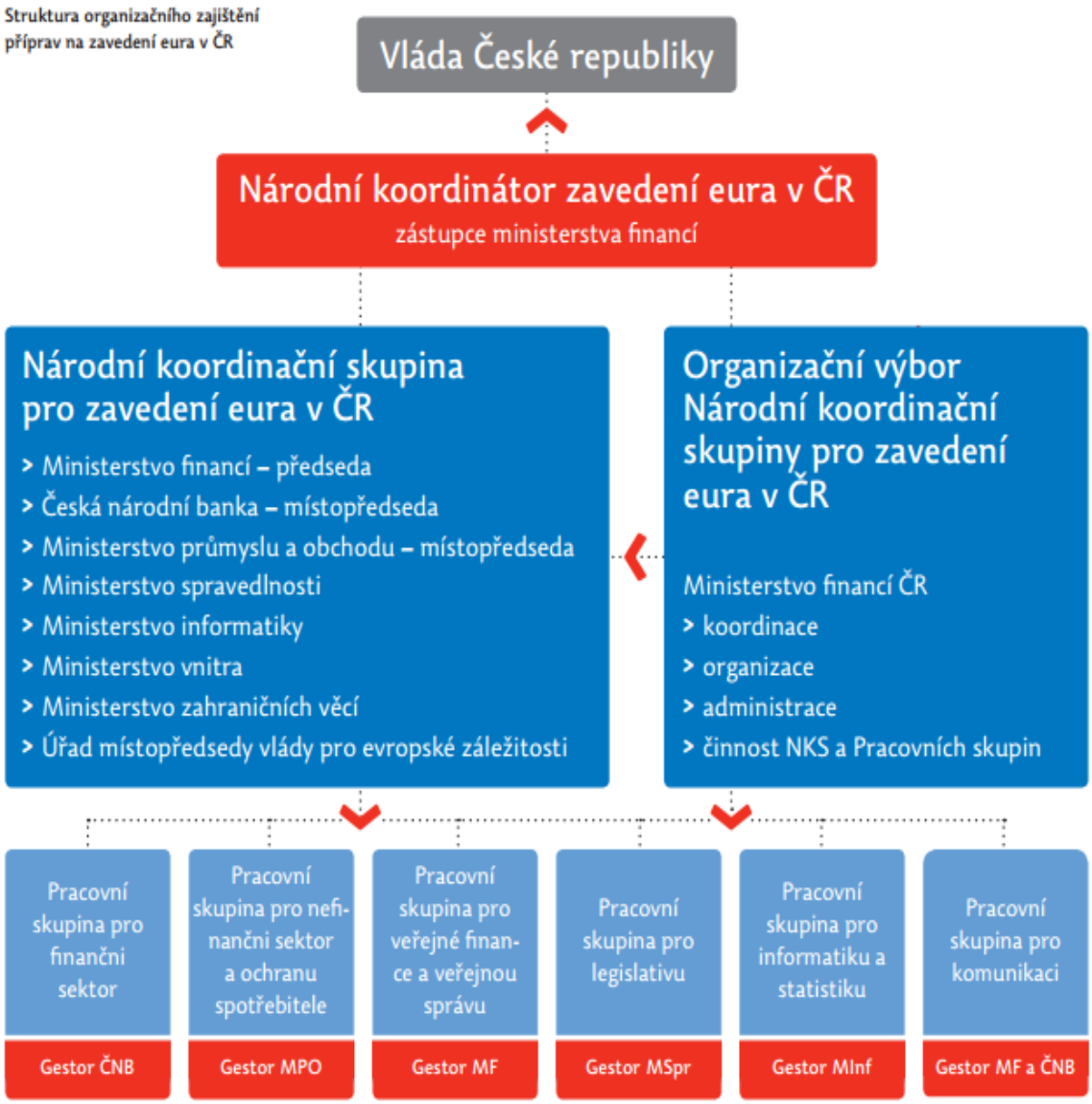

Zdroj: Národní plán zavedení eura v České republice